

Facultade de Ciencias da Educación

(*)

(*)

(*)

(*)

Grao en Educación Social

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
005G130V01101	Filosofía: Filosofía social	1c	6
005G130V01102	Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento	1c	6
005G130V01103	Educación: Teorías e institucións educativas	1c	6
005G130V01104	Metodoloxía de investigación socioeducativa	1c	6
005G130V01105	Recursos tecnolóxicos en educación social	1c	6
005G130V01201	Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural	2c	6
005G130V01202	Educación: Didáctica: Deseño e programación no ámbito socioeducativo	2c	6
005G130V01203	Educación: Educación permanente	2c	6
005G130V01204	Educación: Historia da educación social	2c	6
005G130V01205	Educación: Pedagogía social	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Filosofía: Filosofía social				
Materia	Filosofía: Filosofía social			
Código	005G130V01101			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Armada Olleros, Carmen			
Profesorado	Armada Olleros, Carmen			
Correo-e	ostaramancos@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	Esta materia é unha introdución ao estudo do social desde un enfoque filosófico, é dicir, non só explicativo e descritivo senón, sobre todo, autorreflexivo e crítico, capaz de poñer en cuestión a un/unha mesmo/a.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
A2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
A3	Asumir e orientarse segundo valores de igualdade e de cidadanía democrática, e capacitar para a prevención e a mediación en casos de violencia nas súas diferentes manifestacións (simbólica, de xénero, laboral, escolar, sexual, étnica...)
A4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
A18	Ter capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersoal, solidariedade e empatía
B1	Capacidade de análise e síntese
B5	Xestión da información
B8	Capacidade crítica e autocrítica
B10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
B11	Habilidades interpersoais

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1 Capacidade para coñecer os supostos filosóficos, que están na base dos procesos de intervención socioeducativa.	A1	B1
2 Capacidade para mediar na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade en comunidades socioeducativas.	A2	B10
3 Capacidade para favorecer os valores de igualdade e cidadanía democrática e capacitar para a prevención e mediación en casos de violencia nas súas diversas manifestacións (simbólica, de xénero, etc.).	A3	B8
4. Capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersoal, solidariedade e empatía.	A18	B11
5.- Capacidade para analizar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos.	A4	B5

Contidos	
Tema	
1. Introducción á Filosofía Social.	1.1. Definición e contextualización da Filosofía Social.
2. A modernidade. Luces e sombras	2.1. Luces e sombras da modernidade: racionalismo, universalismo, progreso, secularización // Antropocentrismo, androcentrismo, produtivismo, heterosexismo. Etnocentrismo.
3. Cidadanía e Estado de Benestar.	3.1. A conceptualización e avaliación do público e do privado no Estado de Benestar. A irrelevancia pública do doméstico. A xustiza e o coidado.
4. Cidadanía, coñecemento, poder e educación.	4.1. Saber e poder. 4.2. A educación social como instrumento de poder e estratexias para o cambio: resistencia, disidencia, resiliencia, invención.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	23	30	53
Seminarios	10	18	28
Actividades introdutorias	2	0	2
Titoría en grupo	15	0	15
Traballos tutelados	0	50	50
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Presentación dos contidos da materia.
Seminarios	Exposición e debate sobre un tema relacionado co programa da materia a partir da análise previa dalgún documento escrito ou gráfico.
Actividades introdutorias	Introdución á materia e explicación do tipo de actividades que se van desenvolver durante o cuadrimestre.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Traballos tutelados	Realización dun traballo de introdución á investigación relacionado coa temática da materia. Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre os resultados dun traballo, exercicio ou proxecto.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Atención continuada do procedemento de elaboración do traballo, desde a delimitación do tema e búsqueda da bibliografía ata o proceso de sistematización e elaboración da memoria.
Seminarios	Atención continuada do procedemento de elaboración do traballo, desde a delimitación do tema e búsqueda da bibliografía ata o proceso de sistematización e elaboración da memoria.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Realización dun exame no que se dea conta que se entenderon os contidos fundamentais da materia. Hasta 4 puntos. Para hacer media es necesario conseguir por lo menos 2,5 puntos. 40%	Hasta 4 puntos. Para hacer media es necesario conseguir por lo menos 2,5 puntos. 40
Seminarios	Presentación e debate dun tema relacionado coa materia a partir da análise dun documento escrito ou gráfico.	Hasta 2,5 puntos. 25
Traballos tutelados	Avaliación do proceso, resultados e presentación dun traballo de iniciación á investigación.	Hasta 3,5 puntos. Para facer media é preciso obter polo menos 2 puntos. 35

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todo o alumnado ten dereito a avaliación polo feito de estar matriculado na materia.

Alumnado non presencial:

- Realización dun traballo relacionado coa temática da materia. Ata 4 puntos. Para facer media é preciso obter polo menos 2 puntos.

- Realización dun exame: ata 6 puntos. Para facer media é preciso obter 4 puntos.

-Resumo de dous dos libros recomendados na bibliografía básica a saber :

Boladeras, Margarita y Campillo, Neus *Filosofía Social*

Beltrán, Elena y Maquieira, Virginia *Feminismos .Debates teóricos contemporaneos* Alianza.

que serán entregados antes do día dez de novembro de 2011 e antes do vinte de xaneiro de 2012 respectivamente:

Segunda convocatoria:

Ao alumnado que aprobe algunhas das probas conservaráselle a cualificación da parte aprobada ata a convocatoria de xullo. As probas non superadas serán avaliadas nesa convocatoria

Bibliografía. Fontes de información

Boladeras, Margarita y Campillo, Neus, **Filosofía Social**, Síntesis,
Habermas, Jurgen, **Teoría y Praxis: Estudios de Filosofía Social**, Tecnos,
Beltrán, Elena y Maquieira, Virginia, **Feminismos. Debates teóricos contemporáneos**, Alianza,

AMORÓS, C. (ed.) *Feminismo y filosofía*. Síntesis, Madrid, 2000.

AMORÓS, C., de MIGUEL, A., *Teoría feminista: De la Globalización. De la Ilustración a la Ilustración a la globalización. De los debates sobre el género al multiculturalismo*. Minerva. Madrid, 2005, vol. 3

ARBÓS, X., GINER, S., *La gobernabilidad, ciudadanía y democracia en la encrucijada mundial*. Madrid, Siglo Veintiuno, 1996, 2ª ed.

BALL, S.J., *Foucault y la educación: disciplinas y saberes*. Morata, Madrid, 1997.

BERIAIN, J. (ed.). *Modernidad y violencia colectiva*. C.I.S., Madrid, 2004,

BERIAIN, J., *Modernidad en disputa*. Anthropos, Barcelona, 2005.

BIRULÉS, F., *Filosofía y Género: identidades femeninas*. Pamiela, Pamplona, 1992.

BOURDIEU, P., *La dominación masculina*. Anagrama, Barcelona, 2000, 2ª ed.

BOURDIEU, P., PASSERON, J.C., *La reproducción : elementos para una teoría del sistema de enseñanza*. Popular, Madrid, 2001.

CAMPS, V., *El siglo de las mujeres*, Cátedra, Madrid, 1981.

CARR, W. KEMMIS, S., *Teoría crítica de la enseñanza*. Martínez Roca, Barcelona, 1988.

CORTINA, A., *Ciudadanos del mundo. Hacia una teoría de la ciudadanía*. Alianza, Madrid, 1997.

DELEUZE, G., *Foucault*, Paidós, B. Aires, 1987.

DELEUZE, G., *Diferencia y repetición*, Amorrotu, Barcelona, 2002.

ECCELLI, A., *El perfume de la maestra: en los laboratorios de la vida cotidiana*. Icaria, Barcelona, 2002.

La Piqueta, Madrid, 1995.

FRAISSE, G., *Musa de la razón. La democracia excluyente y la diferencia de los sexos*, Cátedra, Madrid, 1981.

FREIRE, P., *La naturaleza política de la educación: cultura, poder y liberación*. Paidós, Barcelona, 1990.

FREIRA, P., *Pedagogía de la indignación*. Morata, Madrid, 2001.

GARCÍA SELGAS, F., MONLEÓN, J., (eds.) *Retrato de la postmodernidad*. Trotta. Madrid, 1999.

GIDDENS, A., *Más allá de la izquierda y la derecha. El futuro de las políticas radicales*. Cátedra, Madrid, , 1996.

la Modernidad, Taurus, Madrid, 1989

HAMPSHER-MONK, I., *La historia del pensamiento político moderno*. Ariel, Barcelona, 1996.

IBARRA, P., TEJERINA, B., (eds). *Los movimientos sociales. Transformaciones políticas y cambio cultural*. Trotta, Madrid, 1998.

JATO, E., IGLESIAS DA CUNHA, L., *Xénero e Educación Social*, Laiovento, Santiago, 2003.

LACLAU, E., *Emancipación y diferencia*. Ariel, B. Aires, 1996

LIPOVETSKY, K., *La era del vacío. Ensayos sobre el individualismo contemporáneo*. Barcelona, Anagrama, 1996.

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Xénero e educación social/O05G130V01305

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento				
Materia	Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento			
Código	O05G130V01102			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Rodríguez Rodríguez, Juan Luis			
Profesorado	Rodríguez Rodríguez, Juan Luis			
Correo-e	juanluisrr@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/juanluisrr			
Descrición xeral	A Psicoloxía do Desenvolvemento permite establecer os antecedentes evolutivos que son cruciais para comprender o estado actual e os previsibles cambios futuros de moitos comportamentos. En definitiva, esta materia contribúe a fundamentar a formación psicolóxica dos educadores sociais, proporcionándolles as ferramentas disciplinares necesarias para enfrontárense ás situacións educativas, e comprender os cambios e o desenvolvemento psicolóxico das persoas coas que teñen que intervir.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
A3	Asumir e orientarse segundo valores de igualdade e de cidadanía democrática, e capacitar para a prevención e a mediación en casos de violencia nas súas diferentes manifestacións (simbólica, de xénero, laboral, escolar, sexual, étnica...)
A4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
A12	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención socioeducativa no ámbito do desenvolvemento comunitario e cooperación ao desenvolvemento
A21	Asesorar e/ou acompañar a persoas e/ou grupos en procesos de desenvolvemento socioeducativo
A22	Estar comprometido coa calidade de actuación e moverse de acordo cos principios deontolóxicos do/a educador/a social
B1	Capacidade de análise e síntese
B5	Xestión da información
B7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación
B10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
B12	Compromiso ético
B13	Autonomía na aprendizaxe

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer as principais teorías e modelos do desenvolvemento.	A1	B5
Comprender o desenvolvemento psicolóxico e analizar que factores interveñen na construción do psiquismo.	A1 A4	B1
Favorecer a utilización de recursos e instrumentos proporcionados polas disciplinas psicolóxicas para a súa aplicación.	A1 A4	B1 B7
Fomentar hábitos de traballo que permitan o desenvolvemento dun sistema persoal de traballo autónomo.	A12 A21 A22	B12 B13
Desenvolver unha actitude de cooperación, respecto, tolerancia e compromiso tanto no seu traballo como alumno/a como no seu traballo profesional posterior.	A3 A22	B10 B12

Contidos	
Tema	
Concepto de desenvolvemento	Modelos teóricos do desenvolvemento. Teorías sobre o desenvolvemento. O papel da herdanza, o medio e os períodos críticos.
Procesos do desenvolvemento prenatal e da primeira infancia	Factores que afectan ao desenvolvemento do feto. Primeiras condutas do recém nado. Bases do desenvolvemento psicomotor. Desenvolvemento físico. Desenvolvemento cognitivo. Desenvolvemento emocional e social.

Desenvolvemento infantil de 2 a 6 anos	Desenvolvemento físico e psicomotor. Desenvolvemento lingüístico. Desenvolvemento cognitivo. Desenvolvemento emocional, social e moral.
Desenvolvemento infantil de 7 a 12 anos	Desenvolvemento físico e psicomotor. Desenvolvemento cognitivo. Desenvolvemento da linguaxe. Desenvolvemento emocional, social e moral.
A adolescencia	Cambios biolóxicos e psicolóxicos. A idade dos conflitos. Adaptación social. A conduta sexual.
A etapa adulta	A personalidade. Desenvolvemento intelectual. Familia e traballo. A paternidade.
A terceira idade	Mitos sobre o envellecer. Cambios físicos. A xubilación. A morte.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	20	30	50
Estudo de casos/análises de situacións	3	9	12
Traballos tutelados	9	18	27
Prácticas externas	4	4	8
Obradoiros	5	25	30
Actividades introdutorias	2	0	2
Probas de resposta curta	2	15	17
Cartafol/dossier	1	3	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Explicación dos contidos de cada un dos temas da materia.
Estudo de casos/análises de situacións	Proporanse casos prácticos de situacións reais para que o alumnado explique o conflito desde a perspectiva do desenvolvemento.
Traballos tutelados	Elaboración de materiais e recursos que favorezan o desenvolvemento.
Prácticas externas	O alumnado terá que facer un traballo de investigación sobre o desenvolvemento cognitivo desde a perspectiva piagetana en centros educativos con nenos entre 3 e 7 anos.
Obradoiros	Análise e aplicación de diferentes recursos de avaliación e intervención nos diferentes ámbitos do desenvolvemento.
Actividades introdutorias	Explicación da materia, do programa, da metodoloxía docente e do sistema de avaliación. Farase tamén unha avaliación de coñecementos previos da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Ademais das dúbidas que se poidan resolver durante as clases presenciais, recoméndase asistir ás titorías para o seguimento dos diferentes traballos e actividades prácticas. Será imprescindible para o alumnado non presencial. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nas horas de titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou virtualmente a través da plataforma TEMA).
Traballos tutelados	Ademais das dúbidas que se poidan resolver durante as clases presenciais, recoméndase asistir ás titorías para o seguimento dos diferentes traballos e actividades prácticas. Será imprescindible para o alumnado non presencial. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nas horas de titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou virtualmente a través da plataforma TEMA).
Prácticas externas	Ademais das dúbidas que se poidan resolver durante as clases presenciais, recoméndase asistir ás titorías para o seguimento dos diferentes traballos e actividades prácticas. Será imprescindible para o alumnado non presencial. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nas horas de titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou virtualmente a través da plataforma TEMA).
Obradoiros	Ademais das dúbidas que se poidan resolver durante as clases presenciais, recoméndase asistir ás titorías para o seguimento dos diferentes traballos e actividades prácticas. Será imprescindible para o alumnado non presencial. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nas horas de titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou virtualmente a través da plataforma TEMA).
Probas	Descrición
Cartafol/dossier	A atención ao alumnado realizarase a través de diversas vías: a través da plataforma Tema, por correo electrónico, telefonicamente, e na propia aula de 20 a 21 hs. os xoves e venres. Os estudantes tamén poderán usar as horas de titoría que ten o profesorado no seu gabinete.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Prácticas externas	Aplicación de diferentes probas para a análise do desenvolvemento cognitivo a nenos de entre 3 e 7 anos.	10
Obradoiros	Aplicación e análise de materiais. Avaliarase a asistencia e a entrega dos resumos correspondentes.	10
Probas de resposta curta	Control parcial a finais do mes de novembro (30%) e control parcial no mes de xaneiro (30%) correspondendo co exame final. O alumnado que non superase o primeiro control examínase de toda a materia no exame final.	60
Cartafol/dossier	Dossier que recolle todas as prácticas e traballos realizados durante a materia.	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado que se presente á **2ª convocatoria** realizará o exame de resposta curta coa data prevista e presentará o cartafol con todas as prácticas da materia (prácticas de aula, prácticas externas, traballos e resolución de casos prácticos).

O alumnado que xa superase unha parte (teórica ou práctica) só se examinará na 2ª convocatoria da parte suspensa.

O **alumnado non asistente** ás clases presenciais terase que pór en contacto co profesor antes do 15 de outubro para acordar o sistema de titorización das prácticas externas, obradoiros, elaboración do cartafol e explicación do exame, así como o seguimento do progreso da materia. Esta titorización poderá ser presencial, telefónica ou por e-mail.

A ponderación da avaliación dos alumnos non asistentes será igual á dos alumnos asistentes, cambiando a metodoloxía dos obradoiros para adaptarse ás circunstancias persoais e favorecer así o proceso de ensino aprendizaxe.

Bibliografía. Fontes de información

Papilia, D., **Psicología del desarrollo**, McGraw-Hill,

Santrock, **Psicología del desarrollo: el ciclo vital**, McGraw-Hill,

Palacios, J.; Marchesi, A. e Coll, C., **Desarrollo psicológico y educación 1. Psicología evolutiva**, Alianza editorial,

Recomendacións

Outros comentarios

Non se esixen prerequisites obrigatorios para cursar a materia, se ben sería de grande axuda ter coñecementos básicos para o acceso á información a través das TICs, saber utilizar os recursos da biblioteca, coñecementos básicos de informática e destrezas para o traballo en grupo.

Recoméndase que o alumnado coñeza dende o principio a dinámica e o funcionamento que se seguirá na materia (asistencia, presentación de traballos, titorización...) e que o teña presente durante o seu desenvolvemento.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Teorías e institucións educativas**

Materia	Educación: Teorías e institucións educativas			
Código	O05G130V01103			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Nogueiras Mascareñas, Luis Miguel			
Profesorado	Dapia Conde, Maria Dolores Nogueiras Mascareñas, Luis Miguel			
Correo-e	miguel.mascarenhas@edu.xunta.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia é clave dentro da titulación e debe servir para fundamentar os coñecementos en torno á educación, movementos e institucións educativas, iniciando a formación do pensamento pedagóxico teórico-práctico e da evolución histórica do sistema escolar ata o actual universo educativo. Facilita, no marco do plan de estudos desta titulación e das materias que o configuran, unha visión teórico-aplicada que parte da realidade socioeducativa que se desenvolve no campo da Educación Social e achega ao estudante desta titulación ás diferentes institucións educativas que se enmarcan nun amplo universo educativo, salientando como propias destes estudos, sobre todo, as relacionadas coa educación non formal. Relaciónase especialmente esta materia, e resulta unha base imprescindible polo seu achegamento ás institucións obxecto de estudo, co Practicum I e co Practicum II (materias troncais), coa Educación Permanente (materia troncal), así como coas materias de Educación de Persoas Adultas, coa Educación non formal e a Pedagogía do Ocio (ambas as dúas de carácter obrigatorio).			

Competencias de titulación

Código	
A1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, lexislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
A4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
A7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas
B1	Capacidade de análise e síntese
B5	Xestión da información
B8	Capacidade crítica e autocrítica
B9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
B11	Habilidades interpersoais
B12	Compromiso ético
B13	Autonomía na aprendizaxe
B14	Adaptación a situacións novas
B15	Creatividade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1. Coñecer os supostos teóricos, pedagóxicos, culturais, políticos e lexislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa.	A1	A4
2. Adquirir instrumentos conceptuais e metodolóxicos que faciliten a análise e reflexión sobre as teorías e institucións educativas.	A1	A4 A7
3. Comprender, analizar e valorar as dimensións éticas e políticas implícitas nos procesos educativos.	A1	A4
4. Identificar, coñecer, valorar e poñer en contacto o alumnado coas institucións educativas actuais.	A1	A4
5. Capacidade básica para analizar e comentar documentos (orais, escritos, icónicos,...) de carácter socioeducativo.		B1 B5 B8
6. Capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersoal, solidariedade e empatía.		B8 B9 B11

7. Desenvolver unha actitude de cambio e innovación que predispóna a buscar respostas profesionais ás demandas da sociedade actual.

B8
B12
B13
B14
B15

Contidos

Tema

1. EDUCACIÓN.	1.1. Aproximación conceptual. 1.2. O universo educativo e os adxectivos da educación: formal, non formal e informal. 1.3. A pedagogía e as ciencias da educación. 1.4. Dimensións da educación.
2. TEORÍAS EDUCATIVAS.	2.1. As primeiras teorías da modernidade pedagóxica. 2.2. As teorías antiautoritarias. 2.3. As teorías da desescolarización. 2.4. As teorías marxistas. 2.5. As teorías persoalistas. 2.6. As teorías da postmodernidade e a educación.
3. INSTITUCIÓNS EDUCATIVAS.	3.1. Orixe e evolución das institucións educativas. 3.2. Institucións educativas formais. 3.3. Institucións educativas non formais. 3.4. Outras institucións educativas. 3.5. As institucións europeas e a educación. 3.6. Da escola como institución educativa á cidade/sociedade educadora.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Sesión maxistral	12	24	36
Seminarios	12	18	30
Traballos de aula	6	8	14
Traballos tutelados	8	24	32
Presentacións/exposicións	5	7	12
Probas de tipo test	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	- Avaliación dos coñecementos previos do alumnado así como das súas inquiredanzas. - Presentación xeral da materia e a súa organización. - Orientacións acerca da bibliografía.
Sesión maxistral	- Síntese dos temas por parte do profesorado. - Presentación de materiais básicos para o traballo de cada tema. - Establecemento das pautas para: a preparación xeral da materia, a análise das lecturas obrigatorias, a realización de traballos e a exposición de traballos. - Moderación de debates en grupos. - Organización e revisión das actividades individuais e grupais realizadas na aula. - Organización e revisión das exposicións dos estudantes diante da clase.
Seminarios	- Traballo en profundidade dun tema (monográfico). - Ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistrais. - Lectura e comentario de textos. - Visionado e comentario de material audiovisual. - Debates.
Traballos de aula	Os/as estudantes desenvolverán exercicios na aula baixo as directrices e supervisión da profesora. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do/a estudante.
Traballos tutelados	Deberán realizar un traballo tutelado, que responda á parte de teorías educativas e consiste no estudo e análise dunha corrente educativa. Trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Presentacións/exposicións	Intervención do alumnado baseada na exposición verbal apoiada, se procede, co emprego de recursos didácticos ou dos traballos tutelados que completan algún contido da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Sesión maxistral	Sesión maxistral: tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dúbidas xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos. Seminarios: profundización e aplicación dos contidos presentados na sesión maxistral, con atención personalizada segundo as demandas. Traballos tutelados: atención personalizada en pequenos grupos en relación á busca de documentación, estruturación do traballo, resolución de dúbidas, etc.
Seminarios	Sesión maxistral: tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dúbidas xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos. Seminarios: profundización e aplicación dos contidos presentados na sesión maxistral, con atención personalizada segundo as demandas. Traballos tutelados: atención personalizada en pequenos grupos en relación á busca de documentación, estruturación do traballo, resolución de dúbidas, etc.
Traballos tutelados	Sesión maxistral: tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dúbidas xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos. Seminarios: profundización e aplicación dos contidos presentados na sesión maxistral, con atención personalizada segundo as demandas. Traballos tutelados: atención personalizada en pequenos grupos en relación á busca de documentación, estruturación do traballo, resolución de dúbidas, etc.
Actividades introdutorias	Sesión maxistral: tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dúbidas xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos. Seminarios: profundización e aplicación dos contidos presentados na sesión maxistral, con atención personalizada segundo as demandas. Traballos tutelados: atención personalizada en pequenos grupos en relación á busca de documentación, estruturación do traballo, resolución de dúbidas, etc.
Presentacións/exposicións	Sesión maxistral: tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dúbidas xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos. Seminarios: profundización e aplicación dos contidos presentados na sesión maxistral, con atención personalizada segundo as demandas. Traballos tutelados: atención personalizada en pequenos grupos en relación á busca de documentación, estruturación do traballo, resolución de dúbidas, etc.
Traballos de aula	Sesión maxistral: tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dúbidas xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos. Seminarios: profundización e aplicación dos contidos presentados na sesión maxistral, con atención personalizada segundo as demandas. Traballos tutelados: atención personalizada en pequenos grupos en relación á busca de documentación, estruturación do traballo, resolución de dúbidas, etc.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Seminarios	Asistencia, participación e realización das actividades propostas polo profesorado.	20
Traballos de aula	Asistencia, participación e realización das actividades propostas polo profesorado.	10
Traballos tutelados	A profesora orientará e fará o seguimento do traballo realizado en grupo (especificados na metodoloxía docente) e valorará o traballo final.	15
Presentacións/exposicións	Ademais, da elaboración do traballo tutelado, avaliarase a presentación que se faga do mesmo na aula á profesora e os demais alumnos/as.	5
Probas de tipo test	Realízase unha proba tipo test de todos os contidos abordados na materia. Para a puntuación final do exame teranse en conta os acertos e os erros (puntuando estes negativamente: dous erros descontan un acerto).	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Alumnado non presencial: os/as alumnos/as non presenciais deberán falar coa profesora ao comezo do curso.

A avaliación será:

- Proba tipo test: 70%.
- Traballo tutelado: 15%.
- Outras actividades complementarias: 15%.

Segunda convocatoria: no caso de superar unha das partes da materia conservase a súa cualificación no mesmo ano académico. Deberá superarse a/as probas nas que non se obtivera unha cualificación mínima.

As datas de realización do examen final oficial serán as aprobadas na Xunta de Facultade de Ciencias da Educación de Ourense.

Esta guía docente explicita as liñas de actuación a desenvolver co alumnado da materia, entendida con certa flexibilidade; polo tanto, pode estar suxeita a algúns reaxustes puntuais.

Bibliografía. Fontes de información

BÁSICA:

COLOM, A. (1997): *Teorías e institucións contemporáneas de la educación*. Barcelona: Ariel

TRILLA J. (1996): *La educación fuera de la escuela. Ámbitos no formales y educación social*. Barcelona Ariel

(1996): *La educación encierra un tesoro* COMPLEMENTARIA:

APPLE, M.W. (1996): *El conocimiento oficial. La educación democrática en una era conservadora*. Barcelona, Paidós.

AYUSTE, A.; FLECHA, R.; LÓPEZ-PALMA, F., y LLERAS, J. (1994): *Planteamientos de BERNSTEIN, B. (1990): Poder, educación y conciencia*. Barcelona, El Roure.

CARBONELL, J. (1996): *La escuela: Entre la utopía y la realidad*. Barcelona, Eumo/ Ed. Octaedro.

CARIDE, J.A. (Dir.) (1988): *A educación en Galicia. Problemas e perspectivas*. Santiago: ICE da Universidade de Santiago.

CARR, W. (1990): *Hacia una ciencia crítica de la educación*. Barcelona, Laertes.

COLOM, A. (1979): *Lectura del discurso pedagógico actual*. Palma, Embot.

CUADERNOS DE PEDAGOGÍA (1987): *15 personajes en busca de otra escuela*. Barcelona, Laia.

DELVAL, J. (1991): *Crecer y pensar. La construcción del conocimiento en la escuela*. Barcelona, Paidós.

ESCOLANO BENITO, A. (2002): *La educación en FAURE, E. (1975): Aprender a ser*. Madrid: Alianza UNESCO

FERNÁNDEZ ENGUITA, M. (1990): *Juntos pero no revueltos. Ensayos en torno a la reforma de la educación*. Madrid, Visor.

FERNÁNDEZ ENGUITA, M. (1996): *La escuela a examen*. Madrid, Ed. Pirámide.

FERRÁN, P. (1978): *La escuela de la calle. Una educación abierta hacia el medio*. Madrid, Narcea.

FOUCAULT, M. (1978): *Vigilar y castigar*. México, Siglo XXI.

FREINET, E. (1981): *La escuela Freinet*. Barcelona, Laia.

FREIRE, P. (1990): *La naturaleza política de la educación*. Barcelona, Paidós/MEC.

GARCÍA CARRASCO, J. (coord.) (1997): *Educación de adultos*. Barcelona, Ariel.

La Institución Libre de Enseñanza. Perspectiva histórica y comentario. Esplugues de Llobregat, Círculo Editor Universo.

GENTO PALACIOS, S. (1995): *Instituciones educativas para la calidad total*. Madrid, Ed. GIMENO, J. Y CARBONELL (Eds.)

(2004): *El sistema educativo. Una mirada crítica*. Barcelona, Praxis y Cuadernos de Pedagogía.

GORE, J.M. (1996): *Controversias entre las pedagogías*. Madrid, Morata.

HARGREAVES, A. (1996): *Profesorado, cultura y post-modernidad*. Morata. Madrid.

ILLICH, I. (1974): *La sociedad desescolarizada*. Barcelona, Barral.

JULIANO, D. (1993): *Educación intercultural. Escuela y minorías étnicas*. Madrid, Eudema.

LARA, F. y BASTIDA, F. (1982): *Autogestión en la escuela*. Madrid, Ed. Popular.

LUQUE DOMÍNGUEZ, P. A. (1995): *Espacios educativos. Sobre la participación y la transformación social*. Barcelona, EUB.

MAKARENKO, A. (1981): *Poema pedagógico*. Barcelona, Planeta.

Mc LUHAN, M. (1968): *El aula sin muros*. Barcelona, Ed. de Cultura Popular.

MEIJVOGEP, R. e PETRIE, P. (1996): *Atención a la Unión Europea*. Brussels, ENSAC.

NEILL, A.S. (1973): *Summerhill*. Barcelona, Laia.

PALACIOS, J. (1982): *La cuestión escolar. Críticas y alternativas*. Barcelona, Laia.

POPKEWITZ, Th. S. (1994): *Sociología política de las reformas educativas*. Madrid, Morata.

La Institución libre de Enseñanza en Galicia. A Coruña, Ed. Do Castro.

PUELLES, M. (1991) *Educación e ideología en QUINTANA, J.M. (1988): La teoría de la educación. Concepción antinómica de la educación*. Madrid: Dykinson.

REIMER, E. (1981): *La escuela ha muerto. Alternativas en materia de educación*. Barcelona: Guadarrama.

ROUSSEAU, J.-J. (1973): *Emilio o de SANTOS GUERRA, M. A. (1993): Hacer visible lo cotidiano*. Madrid, Akal.

SOLVES, H. (1994): *La escuela, una utopía necesaria*. Barcelona, Paidós,

TONUCCI, F. (1990): *¿Enseñar o aprender? La escuela como investigación quince años después*. Barcelona, Graó.

TRILLA, J. (1986): *La educación informal*. Barcelona, PPU.

UNESCO (1990): *Sobre el futuro de la educación. Hacia el año 2000*. Madrid, Narcea.

VARIOS (1975): *Antón Makarenko. Su vida y labor pedagógica*. Moscú, Ed. Progreso.

VARIOS (1990): VIÑAO, A. (2004). *Escuela para todos. Educación y modernidad en*

OUTRAS FONTES DE INFORMACIÓN:

Revistas de educación:

- Cuadernos de Pedagogía.
- Galeduso. Revista do Colexio de Educadoras e Educadores Sociais de Galicia.
- Revista Galega de Educación.
- Revista Galega do Ensino.
- Revista de Pedagogía Social.

Materiais audiovisuais.

Materiais en PowerPoint.

Documentos en rede:

[www. colexioeducadores.com](http://www.colexioeducadores.com)

[www. eduso.net](http://www.eduso.net)

Expertos/as.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Educación permanente/O05G130V01203

Educación: Historia da educación social/O05G130V01204

Educación: Pedagogía social/O05G130V01205

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Metodoloxía de investigación socioeducativa				
Materia	Metodoloxía de investigación socioeducativa			
Código	O05G130V01104			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Sarmiento Campos, Jose Antonio			
Profesorado	Sarmiento Campos, Jose Antonio			
Correo-e	sarmiento@uvigo.es			
Web	http://http://www.webs.uvigo.es/sarmiento/			
Descrición xeral	Esta guía xorde co fin de dar resposta ao deseño docente da materia Metodoloxía de Investigación Socioeducativa de 1º de Educación Social, dende o sistema de créditos europeo, ECTS, así como dos novos modelos educativos e de formación centrados no traballo do estudante promovidos dende o vixente marco da educación superior no que a concepción do profesor como profesor-titor, isto é, como asesor educativo e facilitador da aprendizaxe, constitúe un referente fundamental, feito que supón un cambio tanto no rol tradicional do profesor como no dos estudantes. Neste escenario, o crédito europeo ECTS representa a unidade de medida ou de valoración da actividade académica no que se integran aspectos tan diversos como as ensinanzas teóricas e prácticas, as ensinanzas presenciais e virtuais, os traballos e actividades dirixidas, así como tamén as horas de estudo e de traballo que o alumno debe realizar para acadar os obxectivos formativos. Este sistema de créditos supón atender á totalidade dos aspectos do traballo escolar, xa sexa presencial (clases teóricas, clases prácticas, exames, etc.) ou non presencial (estudo persoal e traballo autónomo, traballos dirixidos, tutoría etc.), de aí que na guía se recollan, ademais das estratexias de ensinanza/aprendizaxe que deben utilizarse, as accións formativas que os estudantes deberán realizar con indicación da cantidade ou volume de traballo, en termos de horas, que se consideran necesarias para executalas de maneira eficiente e eficaz. A Metodoloxía de Investigación Socioeducativa, materia obxecto desta guía, ten como finalidade desenvolver nos estudantes a capacidade de investigar, é dicir, de indagar de forma sistemática e reflexiva sobre o que se fai ou se pretende facer. Sabido é que a investigación é unha capacidade natural do ser humano. Polo feito de sermos persoas, somos investigadores/as e, en consecuencia, indagadores sistemáticos e reflexivos. Cando se realiza esta actividade humana orientada á descrición, explicación, comprensión, transformación ou construción de nós mesmos ou da nosa realidade social e educativa, estase investigando. No ámbito socioeducativo, a investigación é unha actividade científica que ten como obxecto prioritario a análise social e educativa da realidade. Se ben esta análise unhas veces faise de maneira illada, outras faise formando parte doutros procesos como o de intervención socioeducativa, no que esta análise constitúe un compoñente ou elemento máis. De aí que esta actividade científica denominada investigación socioeducativa e, polo tanto, análise social e educativa da realidade, constitúa, no marco da intervención, a principal vía para obter a información que precisa para afrontar con racionalidade e rigor as restantes fases deste proceso. Establecidas estas premisas, é posible entender e xustificar o importante papel que a Metodoloxía da Investigación Socioeducativa pode ter na formación e no futuro labor profesional do educador/a social. Os coñecementos e competencias académico-profesionais que poidan adquirir terán un papel relevante na súa capacitación como educador/a social, con independencia do ámbito e perfil profesional no que desenvolvan o seu labor no futuro. Con esta materia introdúcese, no ámbito académico-curricular destes estudos, a presentación sistemática de contidos [métodos, técnicas, instrumentos, procedementos e recursos] relacionados coa investigación socioeducativa nos distintos contextos e ámbitos da educación social. Os contidos seleccionados distribúense en catorce temas que responden aos bloques temáticos recollidos no plan de estudos desta titulación e que son: Investigación e Intervención Socioeducativa, Métodos e Técnicas de Recollida de Datos Socioeducativos, e Métodos e Técnicas de Análise de Datos Socioeducativos. Estes contidos constitúen unha proposta de traballo que, ao igual que outros elementos do programa, desexamos respondan ás necesidades e demandas dos futuros profesionais da educación social.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
A4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
A5	Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa

A6	Comprender a traxectoria da educación social e a configuración do seu campo e identidade profesional, a nivel comunitario, estatal, europeo e internacional
A7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas
A8	Potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención (dinámica de grupos, motivación, negociación e promoción da asertividade...)
A16	Elaborar e interpretar informes técnicos, de investigación e avaliación sobre accións, procesos e resultados socioeducativos
A20	Asesorar na elaboración e aplicación de plans, programas, proxectos e actividades socioeducativas
A22	Estar comprometido coa calidade de actuación e moverse de acordo cos principios deontolóxicos do/a educador/a social
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Planificación e organización
B3	Comunicación oral e escrita na/s lingua/s materna/s con apertura a outros códigos lingüísticos, en especial, as linguas cooficiais na comunidade galega
B4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
B5	Xestión da información
B6	Resolución de problemas e toma de decisións
B7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación
B8	Capacidade crítica e autocrítica
B9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
B12	Compromiso ético
B13	Autonomía na aprendizaxe
B14	Adaptación a situacións novas
B15	Creatividade
B18	Apertura á aprendizaxe ao longo de toda a vida
B19	Compromiso coa identidade, desenvolvemento e ética profesional
B20	Orientación á calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer os parámetros metodolóxicos que se siguen para construír, analizar e/ou transformar a realidade social e educativa.	A1	B1
	A4	B5
	A5	B12
		B18
Coñecer a natureza, paradigmas e ámbitos da investigación e intervención socioeducativa.	A1	B1
	A4	B5
	A5	B8
		B13
Coñecer os procesos e modelos metodolóxicos básicos da investigación socioeducativa.	A5	B2
		B5
		B7
		B13
Coñecer as técnicas básicas -instrumentos, estratexias e recursos- de obtención, recollida e/ou rexistro de datos socioeducativos.	A5	B1
	A7	B2
		B5
		B12
		B13
Coñecer as técnicas básicas de codificación, xestión e análise de datos dos paquetes estatísticos SPSSW e R para organizar, representar, describir, transformar, relacionar, estimar e contrastar datos socioeducativos.	A4	B1
	A7	B4
		B5
		B7
		B12
Ser quen de analizar e avaliar a realidade socioeducativa: ámbito natural e xeográfico, poboación e/ou beneficiarios, recursos dispoñibles e potenciais, necesidades, demandas educativas e posibilidades de transformación.	A4	B1
	A6	B6
		B8
		B12
		B13
Ser quen de identificar, seleccionar, formular e aplicar os elementos de deseño metodolóxico da investigación e intervención socioeducativa axustados a unha determinada situación práctica.	A4	B2
	A7	B6
		B13
		B19
		B20

Ser quen de aplicar as técnicas básicas -instrumentos, estratexias e recursos- de obtención, recollida e/ou rexistro de datos socioeducativos.	A4 A7	B4 B6 B8
Ser quen de aplicar as técnicas básicas de codificación, xestión e análise de datos dos paquetes estatísticos SPSSW e R para organizar, representar, describir, transformar, relacionar, estimar e contrastar datos socioeducativos.	A7	B1 B2 B4 B5 B8 B12 B13 B15 B20
Ser quen de deseñar un proxecto de investigación socioeducativa e de levalo a cabo recollendo, analizando e interpretando os datos obtidos.	A1 A4 A5 A7 A8 A16 A20 A22	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B8 B9 B12 B13 B14 B15 B19 B20
Ser quen de elaborar un informe de investigación socioeducativa no que as táboas, gráficos e estatísticas se obteñan empregando o paquete estatístico SPSS para Windows ou R e no que, ademais, se faga unha proposta de programa de intervención socioeducativa.	A16	B3 B5 B19 B20

Contidos

Tema		
Tema 01.- A construción e a análise da realidade socioeducativa e a súa complexidade.	01.1.- A construción dos feitos, do coñecemento e da ciencia social nunha realidade complexa. 01.2.- Contextualización da realidade social. 01.3.- Eixes de coordenadas e marcos de referencia na análise da realidade. 01.4.- Perspectivas metodolóxicas na análise da realidade. 01.5.- Unidades de observación e análise da realidade.	
Tema 02. Natureza, paradigmas e ámbitos da investigación e intervención socioeducativa.	02.1.- O termo investigación. Concepto de investigación socioeducativa. Natureza da investigación socioeducativa. 02.2.-Paradigmas. 02.3.-Proceso de intervención socioeducativa. 02.3.- A investigación socioeducativa como compoñente do proceso de intervención. Contextos, áreas, ámbitos e temáticas de investigación/intervención socioeducativa. 02.4.- Necesidade e importancia. Aplicacións.	
Tema 03. Proceso de investigación socioeducativa.	03.1.- Ciclo da investigación socioeducativa. Fases xerais. Modelo xeral. 03.2.- Planificación da investigación socioeducativa. Execución. 03.3.- Elaboración do informe de investigación socioeducativa. 03.4.- Confección de referencias bibliográficas, citas e notas de texto. 03.4.- Necesidade e importancia. Aplicacións.	
Tema 04. Modelos metodolóxicos de investigación socioeducativa.	04.1.-Tipos de modelos de investigación socioeducativa. Modelos base de investigación. Modelos base científico-técnicos de investigación. 04.2.- O método científico. Modelos base práctico-críticos de investigación. A investigación-acción. Modelos específicos de investigación. 04.3.-Necesidade e importancia. Aplicacións	
Tema 05. Instrumentos de obtención de información socioeducativa.	05.1.- Concepto de instrumento de obtención de información. Tipos de instrumentos. Tests. Cuestionarios. Listas de control. Escalas. Probas obxectivas. 05.2.- Necesidade e importancia. Aplicacións	
Tema 06. Estratexias de obtención de información socioeducativa.	06.1.- Concepto de estratexia de obtención de información. Tipos de estratexias. Observación. Entrevista. Técnicas de grupo. Triangulación. 06.2.- Necesidade e importancia. Aplicacións.	

Tema 07. □ Medios e recursos de obtención e/ou rexistro de información socioeducativa.	07.1.- Concepto de recurso documental. Clasificación dos recursos documentais. Medios e recursos documentais orais e escritos. Medios e recursos audiovisuais e multimedia. Medios e recursos informatizados. 07.2.- Análise de contido. 07.3.- Necesidade e importancia. Aplicacións.
Tema 08. □ A estatística e a análise informatizada dos datos.	08.1.- Concepto de estatística. Tipos de estatística. Métodos estatísticos. Funcións da estatística. 08.2.- Escalas de medida. Os datos. Notación e operacionalización de variables e datos. 08.3.- O ordenador como sistema de tratamento da información socioeducativa. 08.4.- Necesidade e importancia. Aplicacións.
Tema 09. □ Metodoloxía de operación, deseño, codificación e xestión de datos con SPSS e R.	09.1.- Etapas na análise de datos con SPSS e R-Commander. Arquivos. Fiestras. Menús. Procedementos. Comandos. Cadros de diálogo. Sistemas de axuda. Editores de datos. 09.2.- Plan de definición e codificación. Entrada de datos. Edición. Presentación. Localización. Gravación. Abrir arquivos. Transformación de variables. Xestión de casos e rexistros. Xestión e operacións con carpetas e arquivos. 09.3.- Necesidade e importancia. Aplicacións con SPSS e R-Commander.
Tema 10. □ Métodos tabulares.	10.1.- Organización tabular de datos. Distribucións unidimensionais de frecuencias. Distribucións bidimensionais de frecuencias. Distribucións multidimensionais de frecuencias. 10.2.- Organización e presentación dos datos e informes en táboas. 10.3.- Necesidade e importancia. Aplicacións con SPSS e R-Commander.
Tema 11. □ Métodos gráficos e simulación.	11.1.- Concepto de gráfico. Elementos. Confección. Clases. Gráficos de puntos. Gráficos de barras. Gráficos de sectores. Gráficos de liñas. Gráficos de áreas. Gráficos artísticos. Representación conxunta. 11.2.- A simulación como ferramenta de aproximación á realidade socioeducativa. NetLogo. 11.3.- Necesidade e importancia. Aplicacións con SPSS, R-Commander e NetLogo.
Tema 12. □ Métodos numéricos descritivos.	12.1.- Medidas de posición relativa. Medidas de tendencia central. Medidas de variación. Medidas de forma. 12.2.- Puntuacións transformadas cuantitativas e aplicacións de modelos. 12.3.- Necesidade e importancia. Aplicacións con SPSS e R-Commander.
Tema 13. □ Métodos numéricos correlacionais.	13.1.- Metodoloxía correlacional versus metodoloxía experimental. Análise de correlación. 13.2.- Análise de regresión. 13.3.- Necesidade e importancia. Aplicacións con SPSS e R-Commander.
Tema 14. □ Métodos numéricos inferenciais.	14.1.- Inferencia estatística dos datos. 14.2.- Estimación de parámetros. Contraste de hipóteses estatísticas. 14.3.- Necesidade e importancia. Aplicacións con SPSS e R-Commander.
Tema 15. □ Iniciación nas técnicas de minería de datos.	15.1.- Concepto de data mining. 15.2.- Clasificadores, árbores de decisión e redes neuronais 15.3.- O programa WEKA.
Prácticas de laboratorio	Práctica 1. □ Identificación e formulación de elementos de deseño da intervención socioeducativa a partir dunha situación práctica. Práctica 02. □ Elaboración de referencias bibliográficas de proxectos, programas e informes socioeducativos Práctica 03. □ Elaboración dun cuestionario de obtención de información socioeducativa, aplicación, corrección, codificación e posta en común das puntuacións directas obtidas. Práctica 04. □ Aplicación dunha técnica de obtención de información socioeducativa, corrección, análise, transformacións da puntuación directa obtida e interpretación dos resultados. Práctica 05. □ Creación por ordenador dunha base de datos de unidades sociais. Práctica 06. □ Análise dos casos, valores e variables da base de datos de unidades sociais. Práctica 07. □ Organización de datos socioeducativos con SPSS/R-Commander e táboas. Práctica 08. □ Representación de datos socioeducativos con SPSS/R-Commander en gráficos. Descrición estatística de datos socioeducativos con SPSS/R-Commander e a súa presentación en táboas. Aplicación de técnicas de estimación de parámetros con SPSS/R-Commander.

Realización en equipo dun estudo de investigación socioeducativa que implique unha planificación do proceso, a súa execución mediante a recollida, análise e interpretación dos datos, así como a elaboración dun informe con táboas, gráficos e estatísticas obtidos mediante o paquete estatístico SPSS para Windows ou R e unha proposta de programa de intervención socioeducativa. As pautas e actuacións seguidas polo grupo na realización do traballo rexistraranse nun diario de grupo que, ademais, inclúa os tempos nos que se realiza cada tarefa.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	2	3
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	25	29
Prácticas de laboratorio	19	0	19
Traballos tutelados	3	24	27
Sesión maxistral	15	5	20
Titoría en grupo	5	4	9
Traballos de aula	1	10.5	11.5
Proxectos	1	7	8
Probas de tipo test	0.5	0	0.5
Traballos e proxectos	0	20	20
Probas de resposta curta	0.5	0	0.5
Probas de autoavaliación	0	1.5	1.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Orientadas á presentación da materia e de cada un dos temas con indicación dos aspectos temáticos relevantes que requiren unha atención especial. Exposicións teóricas breves por parte do profesor dos contidos de maior relevancia e/ou dificultade. Proxección e comentario de materiais audiovisuais de carácter metodolóxico.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución e debate de problemas e exercicios teóricos/prácticos sobre aspectos do temario de especial relevancia e/ou dificultade.
Prácticas de laboratorio	Aplicación dos coñecementos e procedementos adquiridos á resolución de casos, situacións, problemas e/ou exercicios prácticos. Estas actividades oríentanse á realización na rede, impresión e posterior corrección dos procedementos programados nos 20 boletíns de prácticas. Ao comezar e finalizar cada boletín, cumprimentarase a ficha de seguimento e control da súa realización. Será necesaria a elaboración dunha memoria de prácticas que recolla os procedementos realizados ao longo do cuadrimestre con indicación das datas de comezo e de finalización de cada unha.
Traballos tutelados	Realización en equipo dun traballo de investigación socioeducativa que implique unha planificación do proceso e a súa execución mediante a recollida, análise e interpretación dos datos, así como a elaboración dun informe con táboas, gráficos e estatísticas obtidos mediante o paquete estatístico SPSS para Windows e unha proposta de programa de intervención socioeducativa. As pautas e actuacións seguidas polo grupo na realización do traballo rexistraranse nun diario de grupo que, ademais, inclúa os tempos nos que se realiza cada tarefa.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Tales exercicios estarán vinculados ao seu desenvolvementos con actividades autónomas do estudante.
Proxectos	Realización de actividades que permiten a cooperación de varias materias e enfrontan aos alumnos, traballando en equipo, a problemas abertos. Permiten adestrar, entre outras, as capacidades de aprendizaxe en cooperación, de liderado, de organización, de comunicación e de fortalecemento das relacións persoais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Prácticas de laboratorio	A tutoría constitúe a principal referencia educativa para a orientación e seguimento do traballo tanto individual como de equipo. Neste particular espazo educativo, disporán da atención individualizada e do asesoramento que precisen tanto a nivel individual como grupal para solucionar calquera cuestión relacionada coa materia e/ou asesoralos en calquera outra cuestión do seu interese.
Traballos tutelados	A tutoría constitúe a principal referencia educativa para a orientación e seguimento do traballo tanto individual como de equipo. Neste particular espazo educativo, disporán da atención individualizada e do asesoramento que precisen tanto a nivel individual como grupal para solucionar calquera cuestión relacionada coa materia e/ou asesoralos en calquera outra cuestión do seu interese.
Proxectos	A tutoría constitúe a principal referencia educativa para a orientación e seguimento do traballo tanto individual como de equipo. Neste particular espazo educativo, disporán da atención individualizada e do asesoramento que precisen tanto a nivel individual como grupal para solucionar calquera cuestión relacionada coa materia e/ou asesoralos en calquera outra cuestión do seu interese.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Prácticas de laboratorio	Haberá unha proba ao final do cuadrimestre onde o alumno amose o seu grao de dominio sobre algún dos programas empregados para o tratamento estatístico	20
Tutoría en grupo	Os diferentes grupos poderán ser convocados polo profesor, o que non será impedimento para a solicitude das tutorías segundo as propias necesidades. Pretende avaliar a implicación do alumnado no traballo grupal.	5
Traballos de aula	Este tipo de traballos é un instrumento que amosa o nivel de participación do alumnado no percorrer da asignatura, a súa implicación cos contidos teóricos e prácticos e o seu interese pola materia	5
Proxectos	Esta tarefa é complementaria coa investigación que se haberá de realizar e presentar e que figura noutro parágrafo. Atinxe fundamentalmente a cuestión actitudinal do alumnado cara ao proceso de investigación e á implicación no mesmo	5
Probas de tipo test	A proba inclúe items de evocación e de recoñecemento, así como tamén de resolución de situacións, casos, problemas e/ou exercicios prácticos. Nesta proba as respostas incorrectas teñen penalización	15
Traballos e proxectos	Análise das tarefas de investigación relacionadas coa elaboración do proxecto de investigación socioeducativa, a súa execución, elaboración do informe, rexistro das tarefas realizadas nun diario de grupo e exposición, de se lo caso, na aula. Para superar esta actividade é preceptivo acadar unha puntuación mínima de 4 puntos sobre 10. O peso máximo na cualificación final será aproximadamente igual a 2,5 puntos.	20
Probas de resposta curta	Formarán parte do exame e consistirá no desenvolvemento sintético, por escrito, de algúns termos considerados como fundamentais dentro da materia.	15
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formarán parte do exame e plantexarán cuestións de tipo socioeducativo que necesiten da estatística descritiva ou inferencial para a súa solución.	15

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para obter unha avaliación positiva e, en consecuencia, superar a materia, **é preceptivo obter, polo menos, o 40% da puntuación máxima no exame composto polas probas de tipo test, probas de resposta curta e resolución de problemas e/ou exercicios; no estudo de investigación socioeducativa (traballos e proxectos) e nas prácticas de laboratorio**. De se alcanzar as puntuacións mínimas esixidas, a cualificación global será a suma das notas parciais. En calquer outro caso, na acta só se rexistrará a puntuación máis alta das avaliacións realizadas ata 4 puntos como máximo, polo que o alumno quedaría exento na convocatoria seguinte de avaliar as partes superadas.

ALUMNADO NON ASISTENTE

A avaliación do alumnado non asistente será igual ca do asistente, nembargantes ao non facer os traballos de aula (proxectos e traballos de aula) o valor da proba práctica na avaliación incrementase un 10%, quedando nun 25% do total da nota.

Bibliografía. Fontes de información

Arriaza, A.J.; Fernández, F.; López, M.A.; Muñoz, M.; Pérez, S. y Sánchez, A., **Estatística Básica con R y R-Commander**, 2008,
 García Pérez, Alfonso, **Estatística básica con R**, 2010,
 Corbetta, P., **Metodología y Técnicas de Investigación Social (ed. rev.)**, 2007,
 Etxeberria, J. y Tejedor, F. J., **Análisis descriptivo de datos en educación**, 2005,
 Perelló, S., **Metodología de la investigación social**, 2009,

Básicas

Arriaza, A.J.; Fernández, F.; López, M.A.; Muñoz, M.; Pérez, S. y Sánchez, A. (2008). *Estadística Básica con R y R-Commander*. Cádiz: Servicio de publicaciones de Perelló, S. (2009). *Metodología de la investigación social*. Madrid: Dykinson.

Ritchey, F. J. (2008). *Estadística para las Ciencias Sociales* (2ª ed.). México: McGrawHill/Interamericana.

Rubio, Mª. J. y Varas, J. (2004). *El análisis de la realidad en la intervención social. Métodos y técnicas de investigación* (3ª ed.). Madrid: ccs.

Gordo, A. J. y Serrano, A.(Coord.) (2008). *Estrategias y prácticas cualitativas de investigación social*. Madrid: Prentice Hall.

Recomendacións

Outros comentarios

A metodoloxía de ensinanza/aprendizaxe que se pretende aplicar ten como centro o alumnado e pon especial énfase na autonomía, responsabilidade, interese e capacidade de traballo para desenvolver unha autoaprendizaxe baseada no estudo e traballo autónomo, así como no traballo en equipo.

Neste contexto, recoméndase empregar as plataformas e medios educativos virtuais como ferramentas de aprendizaxe propias do novo "terceiro medio" o cal, ademais de posibilitar unha docencia virtual a través de accións formativas programadas na rede e de facilitar o seguimento, control e avaliación en liña da aprendizaxe, proporciona unha ampla variedade de recursos como bibliotecas virtuais, libros virtuais, materiais dixitais, exercicios interactivos e teletitorías, razóns polas que o interese aumenta día a día. De aí que durante o curso se aproveiten as posibilidades educativas do portal web de FaiTIC e, en particular, o Programa Tema da Universidade de Vigo, co propósito de que os alumnos dispoñan dun novo espazo educativo como complemento virtual da docencia presencial.

Este enfoque supón asumir por parte dos alumnos a responsabilidade sobre a súa propia aprendizaxe, de aí que teña especial relevancia o estudo e análise reflexiva autónoma e persoal dos contidos relevantes que se sinalen durante as actividades introdutorias.

Por último, recoméndase a participación nas titorías e teletitorías, que constitúen, xunto coas TIC, a pedra angular dos novos enfoques centrados no estudante.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Recursos tecnolóxicos en educación social				
Materia	Recursos tecnolóxicos en educación social			
Código	O05G130V01105			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Ricoy Lorenzo, Maria Carmen			
Profesorado	Ricoy Lorenzo, Maria Carmen			
Correo-e	cricoy@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A formación do educador/a social está orientada á educación non formal e informal en contextos diversos. De modo orientativo, os campos de traballo focalízanse nas áreas socioeducativa, sociocultural, orientación social, orientación sociolaboral, discapacidades, persoas adultas, maiores, interculturalidade, protección e promoción da muller, familia, menores, etc. A educación social ten por obxecto o desenvolvemento psicosocioeducativo dos cidadáns co fin de acadar, completar e ampliar a súa educación formal, necesidades e expectativas que presentan potenciando o desenvolvemento holístico ao longo da vida. Á práctica educativa do educador/a social correspóndelle organizar, analizar, diagnosticar, deseñar, elaborar, planificar, desenvolver, asesorar e avaliar proxectos educativos. Ademais, debe colaborar con outros axentes socioeducativos, culturais e laborais, cos responsables de institucións e políticos na orientación de dinámicas que proporcionen oportunidades de desenvolvemento á cidadanía, así como embarcarse en accións de mediación e resolución de conflitos. A materia de «Recursos Tecnolóxicos en Educación Social» do Grao en E. Social insírese na área de coñecemento de Didáctica e Organización Escolar e abrangue contidos de carácter teórico e práctico. A contribución teórico-práctica desta materia posibilita a adquisición de competencias transversais ou xenéricas e específicas de formación disciplinaria e profesional. Esta materia adecúase ao perfil disciplinario e profesional da titulación de Educación Social porque a integración curricular e contextualizada das tecnoloxías da información e comunicación ofrece un potencial enriquecedor imprescindible na formación do seu alumnado. As competencias de formación disciplinaria e profesional dos estudantes están dirixidas a desenvolver as posibilidades das tecnoloxías da información e comunicación a nivel didáctico, organizativo, comunicativo, como materia obxecto de estudo en si mesma, de administración da xestión, de lecer como recurso de ocio, etc.			

Competencias de titulación	
Código	
A5	Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa
A11	Organizar e administrar proxectos e servizos culturais, ambientais, de lecer e tempo libre
A16	Elaborar e interpretar informes técnicos, de investigación e avaliación sobre accións, procesos e resultados socioeducativos
A18	Ter capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersoal, solidariedade e empatía
A19	Administrar, coordinar e supervisar entidades, equipamentos e grupos, en función de diferentes contextos e necesidades
A22	Estar comprometido coa calidade de actuación e moverse de acordo cos principios deontolóxicos do/a educador/a social
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Planificación e organización
B4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
B5	Xestión da información
B9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
B12	Compromiso ético
B14	Adaptación a situacións novas
B19	Compromiso coa identidade, desenvolvemento e ética profesional

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Identificar as características e función dos recursos didácticos e tecnolóxicos.	A5	B1
Familiarizarse coa lexislación dos marcos reguladores da tecnoloxía dixital.	A22	B1 B12
Descubrir o papel dos medios de comunicación da rede no proceso de ensino-aprendizaxe.	A22	B4 B5
Adquirir bases teóricas para o emprego de habilidades e destrezas que posibiliten o manexo dos medios tecnolóxicos de formación disciplinaria e profesional.	A5	B1
Abordar a produción de materiais tecnolóxicos ou adaptalos desde alternativas creativas e innovadoras.	A22	B2 B4
Traballar cos medios tecnolóxicos e dixitais na súa dimensión comunicativa, didáctica, lúdica, de organización e xestión.	A16 A22	B2 B4 B12
Utilizar os medios tecnolóxicos e dixitais para desenvolver prácticas de carácter didáctico, organizativo, lúdico, de administración e xestión no campo da E. Social.	A11 A19	B4 B5 B9 B14
Dispoñer dunha actitude positiva de cara a integración dos medios tecnolóxicos no contexto socioeducativo da profesión.	A18 A22	B19

Contidos

Tema

CONTIDOS TEÓRICOS	EPÍGRAFES
1. Bases conceptuais do ámbito disciplinario.	1.1. Aproximación conceptual aos termos e recursos didácticos, novas tecnoloxías, TIC, etc. 1.2. Funcións e clasificación dos recursos didácticos.
2. As novas tecnoloxías e o seu potencial contextual.	2.1. Integración das novas tecnoloxías nos ámbitos de traballo do educador/a social. 2.2. Posibilidades organizativas, administrativas, etc. 2.3. Potencial didáctico das novas tecnoloxías.
3. Os sistemas multimedia e a súa aplicación na educación.	3.1. Concepto e características dun contorno multimedia. 3.2. Posibilidades didácticas do multimedia.
4. As redes telemáticas na educación.	4.1. Os medios de comunicación da rede: o seu uso como recursos de ensino-aprendizaxe. 4.2. Internet e os servizos que ofrece de uso no campo da educación social.
5. Alfabetización audiovisual.	5.1. A imaxe e o son: os seus compoñentes. 5.2. Lectura de imaxes.
6. O vídeo como instrumento de traballo.	6.1. Criterios didácticos para a utilización do vídeo. 6.2. Aplicacións do vídeo na educación.
7. O paso dos medios tradicionais ás novas tecnoloxías e o seu papel educativo.	7.1. Nos medios de imaxe fixa. 7.2. Nos medios de comunicación social.
CONTIDOS PRÁCTICOS	BREVE DESCRICIÓN
1. Internet como recurso socioeducativo.	1.1. Emprego dos medios de comunicación da rede. 1.2. Traballo con páxinas web. 1.3. Uso dos principais servizos de internet aplicados ao campo da educación social.
2. Producións informáticas de tipo educativo.	2.1. A partir do tratamento de textos, de documentais e de recursos da web, desenvolver creacións en soporte dixital de materiais socioeducativos. 2.2. Elaboración dun multimedia educativo.
3. Imaxe fixa e en movemento.	3.1. Imaxe fixa e en movemento. 3.2. Aplicación da imaxe ás presentacións e proxeccións formativo-comunicativas e/ou lúdicas.
4. Avaliación de software educativo.	4.1. Análises de recursos tecnolóxicos e dixitais.
5. Emprego doutros programas informáticos usuais, do paquete de Microsoft Office.	5.1. En aplicacións organizativo-administrativas. 5.2. Con aplicacións didácticas e/ou de tipo lúdico.
6. Observación dunha experiencia innovadora sobre o emprego de novos medios no campo profesional.	6.1. Observación directa, se é posible, ou vía internet para realizar a súa descrición e análise.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	8	10	18
Actividades introductorias	1	1	2

Prácticas de laboratorio	30	24	54
Presentacións/exposicións	1	3	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	8	10
Foros de discusión	1	3	4
Traballos tutelados	1	2	3
Estudo de casos/análises de situacións	1	3	4
Traballos e proxectos	1	15	16
Cartafol/dossier	3	13	16
Informes/memorias de prácticas	1	18	19

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición oral pola profesora apoiada en recursos didácticos, medios audiovisuais e TIC, coa incorporación da estratexia da interrogación didáctica dirixida aos estudantes, a posta en marcha de actividades e a exposición de traballos coa finalidade de facilitar a aprendizaxe e o desenvolvemento competencial.
Actividades introdutorias	Actividade que se presenta ao inicio co fin de coñecer as competencias tecnolóxicas, experiencias, intereses e/ou motivacións que posúe o alumnado para acadar as capacidades, destrezas e habilidades recollidas na guía docente. Con ela preténdese obter información relevante que permita articular a docencia para favorecer a aprendizaxe significativa de xeito contextualizado e personalizado, partindo dos coñecementos previos.
Prácticas de laboratorio	Esta metodoloxía posibilita ao alumnado a aprendizaxe a través da realización de actividades de carácter práctico no laboratorio, indagando no funcionamento técnico e o desenvolvemento de habilidades e capacidades informáticas e de tipo didáctico para abordar o deseño, desenvolvemento de proxectos, análise de experiencias socioeducativas, busca e tratamento da información, etc.
Presentacións/exposicións	Intervención do alumnado baseada na exposición verbal, apoiada no emprego de recursos didácticos a través da que tamén tentará interactuar e debater co grupo aula dun modo ordenado: propoñendo cuestións, facendo aclaracións ou realizando actividades de forma dinámica.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Estratexia a través da cal o alumnado resolverá pequenos problemas e/ou situacións problemáticas que expón a profesora na aula e na plataforma de formación, a partir dos contidos que se traballan na materia.
Foros de discusión	Están desenvolvidos no escenario virtual para a discusión centrada en diferentes tópicos da materia propostos pola profesora, así como debates promovidos polas inquedanzas que expón o alumnado en relación a temáticas obxecto de estudo ou a problemáticas asociadas co campo profesional.
Traballos tutelados	Unha vez concretado o núcleo do traballo en grupo, o alumnado discutirá e formulará as súas dúbidas á profesora a través da titorización grupal dentro da aula e no despacho da profesora para desenvolver un traballo sobre a temática da materia.
Estudo de casos/análises de situacións	O alumnado realizará a descrición, as análises e as reflexións de situacións relativas aos medios tecnolóxicos e dixitais nos que se traballe a partir dunha realidade concreta ou simulada relacionada coa vida profesional, co obxecto de buscar algún tipo de solución de xeito individual ou grupal.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	- Prácticas de laboratorio: atenderase de forma personalizada e en grupo medio ao alumnado dentro da aula principalmente e, excepcionalmente, vía e-mail, axudándolle a superar as dificultades que se lle presenten no desenvolvemento do traballo, así como orientando a coherencia oportuna no enfoque exposto. - Resolución de problemas/exercicios e estudos de casos/análises de situacións: atenderanse as demandas puntuais que presente o alumnado de forma personalizada ou grupal dentro da aula ou vía e-mail. - Traballos tutelados: a profesora prestaralle atención individual e grupal ao alumnado para a realización dos traballos que requiren asesoramento directo, realizando o seu seguimento. - Cartafol/dossier: daráselle atención personalizada e/ou en grupo ao alumnado na aula de laboratorio para o deseño tecno-didáctico do portafolio, seguindo o traballo que desenvolve co este ao longo do curso e os resultados da súa aprendizaxe. - Traballos e proxectos: atenderanse en pequenos grupos dentro da aula, principalmente, e vía e-mail, axudándolle ao seu desenvolvemento, así coma orientando a coherencia oportuna no enfoque exposto.

Resolución de problemas e/ou exercicios	- Prácticas de laboratorio: atenderase de forma personalizada e en grupo medio ao alumnado dentro da aula principalmente e, excepcionalmente, vía e-mail, axudándolle a superar as dificultades que se lle presenten no desenvolvemento do traballo, así como orientando a coherencia oportuna no enfoque exposto. - Resolución de problemas/exercicios e estudos de casos/análises de situacións: atenderanse as demandas puntuais que presente o alumnado de forma personalizada ou grupal dentro da aula ou vía e-mail. - Traballos tutelados: a profesora prestaralle atención individual e grupal ao alumnado para a realización dos traballos que requiren asesoramento directo, realizando o seu seguimento. - Cartafol/dossier: daráselle atención personalizada e/ou en grupo ao alumnado na aula de laboratorio para o deseño tecno-didáctico do portafolio, seguindo o traballo que desenvolve co este ao longo do curso e os resultados da súa aprendizaxe. - Traballos e proxectos: atenderanse en pequenos grupos dentro da aula, principalmente, e vía e-mail, axudándolle ao seu desenvolvemento, así coma orientando a coherencia oportuna no enfoque exposto.
Estudo de casos/análises de situacións	- Prácticas de laboratorio: atenderase de forma personalizada e en grupo medio ao alumnado dentro da aula principalmente e, excepcionalmente, vía e-mail, axudándolle a superar as dificultades que se lle presenten no desenvolvemento do traballo, así como orientando a coherencia oportuna no enfoque exposto. - Resolución de problemas/exercicios e estudos de casos/análises de situacións: atenderanse as demandas puntuais que presente o alumnado de forma personalizada ou grupal dentro da aula ou vía e-mail. - Traballos tutelados: a profesora prestaralle atención individual e grupal ao alumnado para a realización dos traballos que requiren asesoramento directo, realizando o seu seguimento. - Cartafol/dossier: daráselle atención personalizada e/ou en grupo ao alumnado na aula de laboratorio para o deseño tecno-didáctico do portafolio, seguindo o traballo que desenvolve co este ao longo do curso e os resultados da súa aprendizaxe. - Traballos e proxectos: atenderanse en pequenos grupos dentro da aula, principalmente, e vía e-mail, axudándolle ao seu desenvolvemento, así coma orientando a coherencia oportuna no enfoque exposto.
Traballos tutelados	- Prácticas de laboratorio: atenderase de forma personalizada e en grupo medio ao alumnado dentro da aula principalmente e, excepcionalmente, vía e-mail, axudándolle a superar as dificultades que se lle presenten no desenvolvemento do traballo, así como orientando a coherencia oportuna no enfoque exposto. - Resolución de problemas/exercicios e estudos de casos/análises de situacións: atenderanse as demandas puntuais que presente o alumnado de forma personalizada ou grupal dentro da aula ou vía e-mail. - Traballos tutelados: a profesora prestaralle atención individual e grupal ao alumnado para a realización dos traballos que requiren asesoramento directo, realizando o seu seguimento. - Cartafol/dossier: daráselle atención personalizada e/ou en grupo ao alumnado na aula de laboratorio para o deseño tecno-didáctico do portafolio, seguindo o traballo que desenvolve co este ao longo do curso e os resultados da súa aprendizaxe. - Traballos e proxectos: atenderanse en pequenos grupos dentro da aula, principalmente, e vía e-mail, axudándolle ao seu desenvolvemento, así coma orientando a coherencia oportuna no enfoque exposto.
Probas	Descrición
Cartafol/dossier	A atención ao alumnado realizarase a través de diversas vías: a través da plataforma Tema, por correo electrónico, telefonicamente, e na propia aula de 20 a 21 hs. os xoves e venres. Os estudantes tamén poderán usar as horas de tutoría que ten o profesorado no seu gabinete.
Traballos e proxectos	A atención ao alumnado realizarase a través de diversas vías: a través da plataforma Tema, por correo electrónico, telefonicamente, e na propia aula de 20 a 21 hs. os xoves e venres. Os estudantes tamén poderán usar as horas de tutoría que ten o profesorado no seu gabinete.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	A profesora exporá oralmente co apoio de recursos, medios audiovisuais e TIC os temas centrais do contido da materia. Asemade, introducirá preguntas dirixidas a formulación dalgunha actividade coa finalidade de facilitar a aprendizaxe activa. Destas sesións valorarase a implicación dos estudantes a través da participación na dinámica da aula e a fundamentación axeitada na que se apoia a realización das referidas actividades e a proxección práctica amosada. É requisito facer a entrega en formato impreso ou dixital (segundo o indicado oportunamente pola profesora) e dentro do prazo sinalado oportunamente. Ata 1,3 puntos.	Ata 13
Actividades introdutorias	A través dunha análise reflexiva, o alumnado relatará o seu contacto e experiencia coas TIC no plano académico e persoal, co obxecto de aproximarnos aos coñecementos, habilidades, destrezas, etc. previas das que dispón como punto de partida para determinar a orientación das prácticas de laboratorio para grupo aula. É requisito facer a entrega en formato dixital (segundo o indicado oportunamente pola profesora) e dentro do prazo apuntado no seu momento. Na cualificación terase en conta, principalmente, o nivel de reflexión e análise plasmado neste relato. Ata 0,25 puntos.	Ata 2,5

Prácticas de laboratorio	O alumnado desenvolverá o groso das respectivas práctica de laboratorio ante a presenza da profesora na aula, implicándose oportunamente na marcha da clase. Este seguimento pola profesora farase con técnicas baseadas na observación directa, focalizándoa no proceso de elaboración das prácticas dentro da aula. Nesta observación semanal feita de xeito sistemático, terase en conta o desenvolvemento do proceso de aprendizaxe e a adquisición de competencias polo alumnado atendendo ao seu progreso, calidade técnico-didáctica das prácticas realizadas, seguimento das pautas sinaladas pola profesora combinadas oportunamente coa iniciativa propia, creatividade e responsabilidade asumida, coa adecuación dos resultados acadados. É requisito facer a entrega en formato dixital e dentro do prazo apuntado no seu momento pola profesora. Ata 5 puntos.	Ata 50
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado, en pequenos grupos, dun traballo sobre un tema da materia concretado ao inicio coa profesora. O seu desenvolvemento estará dirixido, fundamentalmente, a ampliar os contidos de tipo teórico da materia enlazándoos oportunamente cos prácticos. Na súa realización e presentación participará todo o grupo e para a súa exposición apoiaranse en medios tecnolóxicos e dixitais con estratexias de tipo activa. A entrega é requisito facela en formato dixital (segundo o indicado oportunamente pola profesora) e dentro do prazo concretado no seu momento. Para a súa cualificación terase en conta a pertinencia da estrutura do traballo, calidade do contido exposto, así como o interés provocado no debate tanto por cada membro do grupo como no seu conxunto, e as posibles respostas as cuestións planteadas pola profesora. Ata 0,5 puntos.	Ata 5
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado desenvolverá de xeito individual e/ou grupal diferentes exercicios para ampliar os contidos teóricos da materia. A entrega é requisito facela en formato impreso ou dixital (segundo o indicado oportunamente pola profesora) e dentro do prazo que se sinale no seu momento. Para a súa cualificación terase en conta a fundamentación axeitada na que se apoia a realización destes exercicios ou problemáticas, a capacidade crítica e a proxección práctica amosada desde a oportuna fundamentación. Ata 0,75 puntos.	Ata 7,5
Foros de discusión	O alumnado participará nos foros que a través dos temas centrais da parte teórica da materia (ata 0,25 puntos) e da práctica (ata 0,25 puntos) propondrá a profesora, así coma naqueles outros de iniciativa propia que estean relacionadas coa temática obxecto de estudo ou coas inxerencias dos estudantes neste eido. Esta participación é necesario realizala nos períodos que oportunamente se indiquen para cada tema. Na súa cualificación terase en conta a fundamentación axeitada na que se apoia a aportación e a capacidade crítica amosada, así como a súa posible proxección no campo profesional.	Ata 5
Traballos tutelados	Unha vez concretado o tema de traballo en grupo, o alumnado pasará a profesora o borrador inicial, en función do calendario previsto, no que dará conta dun primeiro esbozo sobre o traballo realizado, co obxecto de profundizar no contido teórico da materia enlazando oportunamente co práctico. Na súa cualificación terase en conta a implicación axeitada amosada como membro dun grupo e do traballo solicitado pola profesora ante o asesoramento dado pola profesora de xeito presencial e/ou online. Ata 0,10 puntos.	Ata 1
Estudo de casos/análises de situacións	Basearanse na análise de diferentes cuestións relacionadas coa parte práctica da materia. A entrega é requisito facela en formato dixital (segundo o indicado oportunamente pola profesora) e dentro do prazo que se sinale no seu momento. Para a súa cualificación terase en conta o nivel de análise amosada. Ata 0,25 puntos.	Ata 2,5
Traballos e proxectos	O alumnado presentará o resultado final do traballo ou proxecto elaborado en grupo, co obxecto de interiorizar os contidos da parte teórica da materia entrelazándoos cos prácticos. É requisito facer a entrega en formato impreso e dixital e dentro do prazo concretado no seu momento. Na súa cualificación teranse en conta, principalmente, a estrutura, calidade do contido, capacidade crítico-reflexiva e creatividade amosada. Ata 0,15 puntos.	Ata 1

Cartafol/dossier	O alumnado deseñará técnica e didacticamente, desde a parte práctica, baixo o asesoramento da profesora, un portafolio dixital (eporfolio) para recoller e presentar a totalidade do traballo desenvolvido na materia, aportando as evidencias e os produtos obtidos ao longo do curso. É requisito facer a entrega en formato dixital (segundo o indicado oportunamente pola profesora) e dentro do prazo que se sinala no seu momento para cada contido desenvolvido. Para a súa cualificación terase en conta a coherencia e claridade da estrutura, así coma a calidade técnico-didáctica acadada. Ata 0,5 puntos.	Ata 5
Informes/memorias de prácticas	O alumnado desenvolverá en formato dixital un diario, baixo as indicacións da profesora que serán detalladas oportunamente. O seu desenvolvemento farase ao longo do cuadrimestre e será revisado pola profesora. A entrega será en soporte dixital, e se fose necesario tamen impreso, na última semana do cuadrimestre. Na súa cualificación considérase o grao de correspondencia coas pautas facilitadas pola profesora para a elaboración, a súa estrutura, calidade do contido e a extensión acorde. Ata 0,75 puntos.	Ata 7,5

Outros comentarios sobre a Avaliación

- Para superar a materia todo o alumnado terá que aprobar a parte TEÓRICA (cun mínimo de 1,5 puntos) e a PRÁCTICA DE LABORATORIO (cun mínimo de 3,5 puntos) independentemente. Polo tanto, a cualificación da teoría e a das prácticas de laboratorio presentarase dividida para posteriormente obter o cómputo global, no caso de acadar a puntuación mínima requirida. No reparto corresponden ata 7 puntos ás prácticas de laboratorio e ata 3 á parte teórica da materia. Os estudantes que participen na marcha da clase teórica e das prácticas, ou nalgunha delas, contarán cunha avaliación diversificada e continua de carácter formativo en ambas ou nunha parte. No caso de superar unha parte da materia (teórica ou práctica) conservarase a súa cualificación dentro do mesmo curso académico pero para cubrir a acta académica determinarase a puntuación final, sumándose ambas puntuacións e dividíndoas entre dous ou poríase a calificación dunha parte que fose inferior a 5, buscando a opción mais favorable para o alumnado.

- Para ser calificados/as a través da avaliación continua requírese a asistencia do alumnado, ó menos, ó 70% das sesións prácticas e teóricas respetivamente. Outras situacións excepcionais que merezan un trato específico analizaranse no seu momento.

- Aqueles estudantes que acudan a clase, pero que non cumpran coas esixencias e calidade requiridas para superar os extremos xa descritos para a avaliación continua ou que por decisión propia se presenten ao exame oficial de **1ª ou 2ª concocatoria** (sobre enténdese que renuncian a calificación da avaliación continua) ou aqueles que **non sexan asistentes** poderán obter ata un máximo de 3 puntos no exame teórico (preguntas de desenvolvemento medio-curto) e deberán acadar un mínimo de 1,5 puntos para computarllos co exame que teñen que facer sobre as prácticas de laboratorio, no que tamén deberán dispor dun mínimo de 3,5 puntos sobre 7 para realizar a referida suma. No caso de superar unha parte da materia (teórica ou práctica) conservarase a súa cualificación dentro do mesmo curso académico. Para determinar a calificación final, cando algunha das dúas non acade o mínimo esixido porase a puntuación máis elevada, sempre que sea inferior a 5 puntos ou sumaranse ambas e dividíranse entre dous, utilizando a opción que resulte mais favorable para o alumnado.

- As datas de realización do exame final-oficial, que realizará obrigatoriamente o alumnado non asistente para superar a materia, serán as que figuran no calendario de exames da Facultade.

- O lugar de publicación das cualificacións e da revisión será no taboleiro de anuncios do despacho da profesora responsable e/ou na Plataforma Tema_aitic ou calquera outro espazo dixital que se comunique. Esta data da revisión concretarase no listado de cualificacións exposto a partir da data oficial.

OBSERVACIÓN: Esta guíadocente anticipa as liñas de actuación que se levarán a cabo co alumno/ada materia, concibíndose con certa flexibilidade; en consecuencia, pode requirir algunha rectificación promovida polo grupo de destinatarios real ou pola relevancia de situacións sobrevidas. Así mesmo, aportaráselle ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo e, en particular, os criterios tidos en conta nas respectivas probas que se empregan para desenvolver a avaliación continua.

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

- Abaurrea, J. (2007). *Internet*. Madrid: Anaya.
- Castellanos, J. J., Martín, E., Pérez, D. R., Santacruz, L. P. e Serrano, L. M. (2011). *Las TIC en la educación*. Madrid: Anaya.

- Ortega, J.A. e Chacon, A. (2007). *Nuevas tecnologías para la educación en la era digital*. Madrid: Pirámide.
- Ricoy, M. C. (2007). Las tecnologías de la información y comunicación en la educación: potencialidades y condicionantes que presentan. *Anuario Ininco*, 18 (2), 125-147. PDF

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

- Aparici, R. (2005). Medios de comunicación y educación. *Revista de Educación*, 338, 85-99. PDF
- Aparici, R. e García Matilla, A. (1987). *Lectura de imágenes*. Madrid: Ed. De la Torre.
- Bartolomé, A. (2003). Vídeo digital. *Comunicar*, 21, 39-48. PDF
- Clauss, F.L. (1995). Aplicación práctica de la prensa en el aula. *Comunicar*, 5, 98-102. PDF
- Ferrés, J. (2004). Educación en medios y competencia emocional. *Revista Iberoamericana de educación*, 32, 49-69. PDF
- Fontcuberta, M. (2003). Medios de comunicación y gestión del conocimiento. *Revista Iberoamericana de Educación*, 32, 95-118. PDF
- Miralles, R. (2001). La prensa escrita ante el desafío de los nuevos medios. *Comunicar*, 16, 131-139. PDF
- Morduchowicz, R. (2003). El sentido de una educación en medios. *Revista Iberoamericana de Educación*, 32, 35-47. PDF
- Prado, E., Franquet, R., Soto, M.T., Ribes, X. e Fernández Quijada, D. (2008). Tipología funcional de la televisión interactiva y de las aplicaciones de interacción con el televisor. *Zer*, 13 (25), 11-35. PDF
- Ricoy, M.C. (2009). Utilización de los recursos y factores que rodean el empleo de la prensa en la educación de jóvenes y adultos. *Zer*, 14 (26), 145-166. PDF
- Ricoy, M.C. e Feliz, T. (2008). La Sociedad del Conocimiento y el respeto por las personas: un reto social y educativo. En J. Cardona (Dir.), *El acoso escolar y la incidencia en la comunidad educativa* (pp. 193-201). Madrid: Universitas.
- Ricoy, M.C. e Rivero, R. (2007). Utilización de Internet como recurso en la educación para el tiempo libre. En X. M. Cid e A. Peres (Ed.), *Educación social, animación sociocultural y desarrollo comunitario* (pp. 835-844). Ourense: Servizo de publicacións da Universidade de Vigo.
- Walzer, A. (2008). Televisión y menores. Análisis de flujos de programación y de recepción. Estudio comparado: 2003-2007. *Zer*, 13 (24), 53-76. PDF

OUTROS RECURSOS

Algúns recursos web

<http://juanza.iespana.es/>

<http://www.ual.es/Universidad/Depar/Sociologia/animacion.htm>

http://foros.emagister.com/foro-foro_de_animacion_sociocultural-13511.htm

<http://www.once.es/home.cfm?id=258&nivel=4&orden=6>

<http://www.mec.es/>

<http://www.cnice.mec.es/>

<http://www.mcu.es/>

http://w3.cnice.mec.es/enlaces/portales_educativos.htm

<http://www.edu.xunta.es/contidos/>

<http://www.edu.xunta.es/portal/index.jsp>

<http://www.xunta.es/linguagalega/>

http://www.educasites.net/portales_educativos.htm

<http://www.educa.jcyl.es/>

<http://dewey.uab.es/pmarques/webinter.htm>

<http://www.maestroteca.com/>

<http://www.educared.net/>

Algunhas revistas en liña recomendadas

☐ Comunicación y pedagogía

<http://www.comunicacionypedagogia.com/publi/cyp.htm>

☐ Comunicar

<http://www.uhu.es/comunicar/revista.htm>

☐ Contexto educativo

<http://www.contexto-educativo.com.ar/>

☐ Chasqui

<http://www.comunica.org/chasqui/index.php>

☐ Diálogos de la Comunicación

<http://www.felafacs.org/dialogos>

☐ Edutec

<http://www.uib.es/depart/gte/revelec.html>

☐ Etic@net

<http://www.ugr.es/~sevimeco/revistaeticanet/numero2/portada2.htm>

☐ Horizonte : informática educativa

<http://www.horizonteweb.com/magazine/>

☐ Pixel-Bit

<http://www.sav.us.es/pixelbit/>

☐ RED

<http://www.um.es/ead/red/>

☐ Revista Conexión Aberta

<http://www.vaneduc.edu.ar/uai/comuni/conexion/uai-conexion.asp>

☐ Revista de Tecnologías de la Información y Comunicación Educativas

<http://reddigital.cnice.mecd.es/3/index.html>

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Didáctica: Deseño e programación no ámbito socioeducativo/O05G130V01202

Outros comentarios

É recomendable estar familiarizado ou familiarizarse coa utilización e manexo mínimo das Tecnoloxías da Información e Comunicación, cos recursos tecnolóxicos e dixitais da Universidade/campus en xeral, da biblioteca, cos persoais e do contorno.

Orientacións para acadar, se fose o caso, as referidas recomendacións: participar no curso de formación ofrecido polo servizo da biblioteca da Universidade, desenvolver sesións indagativas coas novas tecnoloxías a nivel persoal (a través de ensaio e erro), coa axuda de compañeiros/as do mesmo curso e titulación ou doutros cursos e carreiras afíns, de persoas próximas ou da profesora.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural				
Materia	Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural			
Código	O05G130V01201			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Braña Rey, Fatima			
Profesorado	Braña Rey, Fatima			
Correo-e	fatimab@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia está concebida como unha introdución á Antropoloxía social e cultural. O seu obxectivo fundamental é proporcionar os instrumentos de análise básicos sobre aqueles feitos socioculturais que se atopan na base das competencias que se deberán alcanzar para o desenvolvemento da profesión de educador social.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, lexislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
A3	Asumir e orientarse segundo valores de igualdade e de cidadanía democrática, e capacitar para a prevención e a mediación en casos de violencia nas súas diferentes manifestacións (simbólica, de xénero, laboral, escolar, sexual, étnica...)
A4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
A7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas
A8	Potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención (dinámica de grupos, motivación, negociación e promoción da asertividade...)
A10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)
A11	Organizar e administrar proxectos e servizos culturais, ambientais, de lecer e tempo libre
A13	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención no ámbito cultural
A14	Deseñar, aplicar e avaliar programas de educación permanente e de persoas adultas e anciás
A15	Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral
A16	Elaborar e interpretar informes técnicos, de investigación e avaliación sobre accións, procesos e resultados socioeducativos
A19	Administrar, coordinar e supervisar entidades, equipamentos e grupos, en función de diferentes contextos e necesidades
A20	Asesorar na elaboración e aplicación de plans, programas, proxectos e actividades socioeducativas
B1	Capacidade de análise e síntese
B7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación
B9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
B10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
B14	Adaptación a situacións novas
B18	Apertura á aprendizaxe ao longo de toda a vida
B19	Compromiso coa identidade, desenvolvemento e ética profesional

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecemento da Antropoloxía social e cultural, así como das súas orientacións teóricas no contexto cultural actual.	A1 A7	B1 B7
Coñecemento da natureza e características da cultura humana.	A4 A20	B10
Coñecemento dos modos de transmisión dos elementos da cultura humana.	A4	B14 B18

Capacidade para comprender as variadas estratexias de adaptación e económicas que aparecen nos diferentes contextos socioculturais.	A4 A19	B1 B9 B10
Capacidade para comprender as variadas estratexias de adaptación aos distintos sistemas de familia e parentesco que aparecen nos diferentes contextos socioculturais.	A3 A14	B1 B10
Capacidade para comprender as variadas estratexias de adaptación aos distintos sistemas políticos e de exercicio do poder que aparecen nos diferentes contextos socioculturais.	A1 A19	B1 B10
Capacidade para comprender as variadas estratexias de adaptación aos distintos sistemas relixiosos e de pensamento que aparecen nos diferentes contextos socioculturais.	A1 A3	B1 B19
Capacidade para analizar e comprender a diversidade de poboacións e grupos portadores de tradicións culturais diferentes.	A10 A11 A15	B1 B10
Habilidades para recoñecer as transformacións e cambios que veñen afectando ao sistema de cultura de Galicia.	A8 A13 A20	B1 B10 B19
Habilidades básicas para a investigación e interpretación dos elementos do sistema de cultura de Galicia.	A7 A16	B7 B10 B19

Contidos

Tema		
1. A Antropoloxía social e cultural: campo de estudo e orientacións teóricas.	1.a.- Concepto e campo de estudo da Antropoloxía sociocultural.	
	1.b.- Metodoloxía de investigación en Antropoloxía sociocultural.	
2. Natureza e características da cultura.	2.a.- Concepto, trazos e niveis de cultura.	
	2.b.- Conceptos afíns á cultura de relevancia antropolóxica.	
3. Cultura e enculturación: a transmisión e asimilación das tradicións culturais.	3.1.- Concepto, modos e límites da enculturación.	
	3.2.- Mecanismos, axentes, medios e resultados da enculturación ou socialización do individuo.	
4. Estudo do sistema sociocultural humano: análise da estrutura económica, social, política, ideolóxica (relixión e pensamento) do sistema sociocultural humano.	4.1.- A estrutura económica do sistema sociocultural: os modos de produción, distribución e consumo de bens.	
	4.2.- A estrutura social do sistema sociocultural: matrimonio, familia, parentesco e filiación.	
	4.3.- A estrutura política do sistema sociocultural: sistemas políticos non centralizados e sistemas políticos centralizados.	
	4.4.- A estrutura ideolóxica do sistema sociocultural: maxia, relixión e os sistemas de crenzas.	
5. Antropoloxía e comparación: culturas, etnias, grupos étnicos e culturais.	5.1.- Etnias, minorías étnicas e culturais.	
	5.2.- Multiculturalismo, integración e identidade étnica.	
6. Grupos étnicos e culturais no Estado español.	6.1.- A experiencia intercultural en España: inmigrantes e refuxiados.	
	6.2.- Minorías e grupos marxinados: xitanos, pobres e outros grupos de marxinados no Estado español.	
7.- O sistema de cultura da sociedade galega.	7.1.- Os elementos do sistema de cultura de Galicia.	
	7.2.- As unidades de organización social da sociedade galega.	
	7.3.- Cultura e identidade do pobo galego.	
8. Transformación e cambio do sistema de cultura tradicional de Galicia.	8.1.- A transformación dos elementos do sistema de cultura tradicional de Galicia	
	8.2.- Os cambios nas unidades de organización social e no modo de vida doméstico do pobo galego.	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	2	15	17
Seminarios	20	40	60
Saídas de estudo/prácticas de campo	3	4	7
Sesión maxistral	22	44	66

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	O alumnado desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do alumnado.

Seminarios	Os seminarios versarán sobre actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permita profundizar ou complementar os contidos da materia. Sempre que se considere necesario, empregaranse como complemento das clases teóricas.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividades de aplicación dos coñecementos a actividades concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores. Prácticas de campo, visitas a eventos, centros, institucións... de interese académico profesional do alumnado.
Sesión maxistral	Por parte do profesor da materia serán presentadas en sesións maxistrais as bases teóricas e as directrices de estudo do programa de Antropoloxía social e cultural, así como as directrices a seguir nos traballos de investigación en Antropoloxía sociocultural.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	A atención personalizada será de dous tipos: NA AULA: no transcurso das aulas do tipo que foran así como durante as saídas de estudo. NAS TITORÍAS: son as entrevistas que o alumno manterá co profesor para o seu asesoramento no desenvolvemento das competencias e a aprendizaxe da materia Antropoloxía sociocultural. O horario de atención será o indicado no taboeiro do despacho da profesora.
Seminarios	A atención personalizada será de dous tipos: NA AULA: no transcurso das aulas do tipo que foran así como durante as saídas de estudo. NAS TITORÍAS: son as entrevistas que o alumno manterá co profesor para o seu asesoramento no desenvolvemento das competencias e a aprendizaxe da materia Antropoloxía sociocultural. O horario de atención será o indicado no taboeiro do despacho da profesora.
Traballos de aula	A atención personalizada será de dous tipos: NA AULA: no transcurso das aulas do tipo que foran así como durante as saídas de estudo. NAS TITORÍAS: son as entrevistas que o alumno manterá co profesor para o seu asesoramento no desenvolvemento das competencias e a aprendizaxe da materia Antropoloxía sociocultural. O horario de atención será o indicado no taboeiro do despacho da profesora.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Os alumnos deben dar resposta á actividade formulada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	10
Seminarios	O alumnado para garantir o desenvolvemento da materia deberá traer realizadas as tarefas encomendadas para cada sesión do grupo mediano. Só poderá ser avaliado positivamente neste apartado se cumpre coas tarefas solicitadas de forma correcta.	35
Saídas de estudo/prácticas de campo	Asistencia a actividades propostas para completar os contidos da materia.	5
Sesión maxistral	O alumnado será avaliado a través da entrega de análise de traballos mais un exame de preguntas abertas.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación da materia no criterios descritos no epígrafe AVALIACIÓN aplicarase ao alumnado asistente. Considéranse alumnos asistentes os que contén co 80% de asistencia. A nota final será o resultado da suma das metodoloxías descritas. Para aprobar a materia a nota mínima das sesións maxistrais será dun mínimo de 2,5 puntos e a suma do resto de metodoloxías e probas deberá tamén sumar 2,5 puntos como mínimo.

MODALIDADE DE AVALIACIÓN PARA ALUMNOS NON ASISTENTES: para os alumnos non asistentes, a avaliación da materia rexerase polos seguintes criterios:

- Proba tipo text e/ou de resposta corta e/ou de preguntas abertas no día e hora do examen oficial: ata 5 puntos.
- Traballo individual titorizado (deberán pasar cando menos por unha titoría con dous meses de antelación ao exame final da materia): ata 5 puntos. Para computar a cualificación do exame na nota global é obrigatorio realizar o traballo e aprobalo.

A nota final para alumnos non asistentes será a suma do exame e do traballo tendo que ter aprobados ambos.

SEGUNDA CONVOCATORIA: as competencias non superadas derivadas da totalidade ou de parte das probas/actividades (teóricas/prácticas) obxecto de avaliación, poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo.

Bibliografía. Fontes de información

KOTTA, **Antropología. Una exploración de la diversidad humana, con temas de cultura hispana.**, 1994,
BOHANNAN, P., **Para raros, nosotros.**, 1996,
HARRIS, M., **El desarrollo de la teoría antropológica.**, 1978,
SAN MARTIN, J., **Antropología: ciencia humana, ciencia crítica.**, 1992,

Bibliografía básica:

Freixa C. y Canelles, N. (2008) [De Bandas latinas a asociaciones juveniles: la experiencia de Barcelona] en García Roca, J. y Lacomba, J. *La inmigración en la sociedad española*. Bellaterra. Barcelona.

Gondar Portasany, M. (1993) *Crítica á razón galega*. A Nosa terra. Vigo.

Lisón Tolosana, C. (1973) *Antropoloxía cultural de Galicia*. Akal. Madrid

Martínez Veiga, U. (2001) *El Ejido. Discriminación, exclusión social y racismo*. Catarata. Madrid.

Moreno Feliu, P. S. (1979) *Análisis del cambio en las sociedades campesinas. Un caso de estudio : Campo Lameiro*. Pontevedra. Fundación Juan March. Madrid.

Velasco, H. y Díaz de Rada, A. (1997) *La lógica de la investigación etnográfica*. Trotta. Madrid.

Recomendacións

Outros comentarios

A presente guía é orientativa poidendo adaptarse os seus apartados á marcha das aulas durante o trancurso do curso.

Para poder superar a materia deberán aprobarse previamente e de forma independente cada unha das probas previstas. Advírtese ao alumnado que non se gardará ningunha nota para o curso seguinte.

-SEGUNDA CONVOCATORIA

Na convocatoria de xullo serán avaliadas só aquelas probas e competencias que non se superaran na convocatoria anterior.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Didáctica: Deseño e programación no ámbito socioeducativo**

Materia	Educación: Didáctica: Deseño e programación no ámbito socioeducativo			
Código	O05G130V01202			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Fernandez Rodicio, Clara Isabel			
Profesorado	Fernandez Rodicio, Clara Isabel			
Correo-e	cirodicio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	De modo orientativo, os campos de traballo do Educador/a Social focalízanse nas áreas socioeducativa, sociocultural, orientación social, orientación sociolaboral, discapacidades, persoas adultas, maiores, interculturalidade, protección e promoción da muller, familia, menores, etc. A educación social ten por obxecto o desenvolvemento psicossocioeducativo dos cidadáns co fin de acadar, completar e ampliar a súa educación formal, necesidades e expectativas que presentan potenciando o desenvolvemento holístico ao longo da vida. Á práctica educativa do educador/a social correspóndelle organizar, analizar, diagnosticar, deseñar, elaborar, planificar, desenvolver, asesorar e avaliar proxectos educativos. Ademais, debe colaborar con outros axentes socioeducativos, culturais e laborais, cos responsables de institucións e políticos na orientación de dinámicas que proporcionen oportunidades de desenvolvemento á cidadanía, así como embarcarse en accións de mediación e resolución de conflitos. A materia de «Didáctica: Deseño e programas no ámbito Socioeducativo» do Grao en E. Social insírese na área de coñecemento de Didáctica e Organización Escolar e abrangue contidos de carácter teórico e práctico. A contribución teórico-práctica desta materia posibilita a adquisición de competencias transversais ou xenéricas e específicas de formación disciplinaria e profesional. Esta materia adecúase ao perfil disciplinario e profesional da titulación de Educación Social porque posibilita o desenvolvemento de competencias de deseño e implementación de proxectos socioeducativos, a integración de estratexias e recursos innovadores.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, lexislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
A2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
A3	Asumir e orientarse segundo valores de igualdade e de cidadanía democrática, e capacitar para a prevención e a mediación en casos de violencia nas súas diferentes manifestacións (simbólica, de xénero, laboral, escolar, sexual, étnica...)
A4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
A5	Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa
A10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)
A12	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención socioeducativa no ámbito do desenvolvemento comunitario e cooperación ao desenvolvemento
A13	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención no ámbito cultural
A16	Elaborar e interpretar informes técnicos, de investigación e avaliación sobre accións, procesos e resultados socioeducativos
A17	Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural
A18	Ter capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersoal, solidariedade e empatía
A19	Administrar, coordinar e supervisar entidades, equipamentos e grupos, en función de diferentes contextos e necesidades

A20	Asesorar na elaboración e aplicación de plans, programas, proxectos e actividades socioeducativas
A21	Asesorar e/ou acompañar a persoas e/ou grupos en procesos de desenvolvemento socioeducativo
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Planificación e organización
B4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
B5	Xestión da información
B6	Resolución de problemas e toma de decisións
B7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación
B8	Capacidade crítica e autocrítica
B9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
B10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
B11	Habilidades interpersoais
B12	Compromiso ético
B13	Autonomía na aprendizaxe
B14	Adaptación a situacións novas
B15	Creatividade
B16	Liderado
B17	Iniciativa e espírito emprendedor
B18	Apertura á aprendizaxe ao longo de toda a vida
B20	Orientación á calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1. Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socio-educativa e incorporalos nos diferentes ámbitos da acción socioeducativa.	A2	B1
	A3	B2
	A5	B4
	A20	B5
	A21	B8
		B11
		B13
		B15
2. Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar.		B18
	A1	B2
	A4	B5
	A5	B6
	A10	B7
	A16	B8
	A18	B14
	A19	B15
3. Diseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención socioeducativa no ámbito do desenvolvemento comunitario e cooperación ao desenvolvemento.	A20	B17
	A21	
	A12	B2
		B4
		B7
		B9
		B11
		B16
4. Diseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención no ámbito cultural.	A13	B4
		B7
		B10
		B16
5. Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural.	A17	B7
		B8
		B9
		B10
		B12
		B13
		B14

Contidos

Tema

1. Didáctica e educación social.	1.1. Que é a educación social? 1.2. A educación social, educación non formal. 1.3. A formación permanente. 1.4. A educación en e desde a comunidade. 1.5. A educación social como profesión. 1.6. Ámbitos da educación social.
2. Ensinar e aprender en educación social.	2.1. Unha didáctica específica para a educación social. 2.2. Características da intervención en educación social. 2.3. Os procesos de ensino aprendizaxe. 2.4. O currículo. 2.5. Investigación, innovación e cambio en educación social.
3. Do proxecto da institución (PI) á intervención educativa.	3.1. O proxecto da institución, instrumento básico para a xestión socioeducativa. 3.2. Proceso para elaborar ou revisar un proxecto institucional. 3.3. Os proxectos socioeducativos: planificar a intervención a curto prazo. 3.4. A análise de necesidades, punto de partida. 3.5. Instrumentos para a análise de necesidades. 3.6. Das conclusións da análise de necesidades ao deseño dun modelo de formación. 3.7. As intencións educativas.3.8. Metodoloxía e organización didáctica. 3.9. Os recursos. 3.10. Estratexias metodolóxicas. 3.11. A avaliación. 3.12. Do deseño á intervención activa.
4. Análise dos medios didácticos propios da educación social.	4.1. Metodoloxía específica da educación social. 4.2. As novas estratexias didácticas na educación non formal: cine-forum, libro-forum, disco-forum, talleres, etc. 4.3. Outros recursos didácticos da educación non formal. 4.4. Os medios de comunicación na educación social: cine, teatro, títeres, libro, internet, prensa, radio, etc. 4.5. Os xogos populares e tradicionais. 4.6. As ludotecas.
5. Avaliación dos procesos de intervención na educación social.	5.1. Concepto, tipos, técnicas e modelos de avaliación na educación social. 5.2. Avaliación de todos os elementos do proxecto ou plan de intervención para mellorar os seguintes. 5.3. Aplicación práctica, elaboración e deseño de proxectos concretos para os diferentes contextos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	3	0	3
Presentacións/exposicións	6	6	12
Titoría en grupo	6	6	12
Proxectos	0	27	27
Resolución de problemas e/ou exercicios	16	16	32
Sesión maxistral	22	0	22
Probas de resposta curta	2	40	42

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Actividades introductorias	Identificación do manexo de vocabulario e contidos básicos da materia, ideas previas e posicionamentos nos que se sitúa o alumnado.
Presentacións/exposicións	Presentación e defensa de traballos elaborados polo alumnado.
Titoría en grupo	A elaboración do proxecto estará supervisado en tutorías polo docente.
Proxectos	Os alumnos elaborarán un proxecto institucional, para iso a docente proporcionará a información necesaria (documentación, visionado de películas, exposición de experto).
Resolución de problemas e/ou exercicios	Elaboración dunha unidade didáctica e outras actividades relacionadas co estilo de aprendizaxe.
Sesión maxistral	Explicación sobre os contidos da materia dada pola profesora apoiándose no soporte impreso, audiovisual, dixital, etc. pertinente.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	A profesora ofrecerá as indicacións e pautas oportunas para a realización do traballo planteado ao alumnado, así coma orientación e seguimento do mesmo tanto na aula coma nas titorías. Tanto a atención personalizada coma a grupal verase reforzada polo emprego da plataforma de formación on-line de Moodle. Asemade, a profesora dinamizará, moderará e fará o seguimento de toda a actividade on-line do alumnado.
Titoría en grupo	A profesora ofrecerá as indicacións e pautas oportunas para a realización do traballo planteado ao alumnado, así coma orientación e seguimento do mesmo tanto na aula coma nas titorías. Tanto a atención personalizada coma a grupal verase reforzada polo emprego da plataforma de formación on-line de Moodle. Asemade, a profesora dinamizará, moderará e fará o seguimento de toda a actividade on-line do alumnado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Valoración da defensa e da preparación da exposición dun traballo realizado en grupo polo alumnado. Ata 1 punto.	Ata 10
Proxectos	Valoración a través da rubrica que a docente expón na plataforma Moodle. Ata 2 puntos.	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	Valoración a través da rubrica que a docente expón na plataforma Moodle. Ata 2 puntos.	20
Probas de resposta curta	As preguntas serán referentes o programa da materia que a docente explicará nas sesións maxistrais. Ata 5 puntos.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

ALUMNADO ASITENTE (con, polo menos, unha asistencia do 70% equilibrada nos diferentes tipos de sesións):

- A data tope para a entrega das diferentes actividades, proxecto, exposición, etc. será comunicada oportunamente pola profesora, e entregánselle no e-portafolio da plataforma Moodle. Tamén se entregará unha copia en CD ou DVD dos traballos que se presentaron na plataforma (como copia de seguridade). Para o alumnado de avaliación continua o desenvolvemento do traballo con todas as metodoloxías sinaladas é obrigatorio, así como acudir a clase regularmente (polo menos ao 80% das sesións). O non cumprimento destes extremos conleva non ser cualificado a través da avaliación continua.- Aqueles estudantes que non acuden a clase con regularidade, considéranse alumnos non presenciais e deberán realizar os traballos e proxecto de forma individual e non se considerará avaliación continua.- O alumnado asistente deberá cubrir unha ficha digital, que incluíra na súa e-portafolio, cos datos persoais e académicos.

ALUMNADO NON ASITENTE.

- O alumnado non asistente deberá concretar coa profesora os traballos/materiais/etc. a realizar, como máis tarde, no mes de abril e facer a súa entrega o mesmo día en que realice o exame oficial da 1ª ou 2ª convocatoria.

- As datas de realización do exame oficial serán as que figuran e o calendario de exames da Facultade.

- O lugar de publicación das cualificacións e da revisión será no taboleiro de anuncios do despacho da profesora responsable e/ou na Plataforma Moodle. A data de revisión sinalarase no listado de cualificacións exposto.

OBSERVACIÓN:

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se levarán a cabo co alumnado na materia, concibíndose con certa flexibilidade; en consecuencia, pode requirir algunha rectificación promovida polo grupo de destinatarios real ou pola relevancia de situacións sobrevenidas. Así mesmo, aportarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

Bibliografía. Fontes de información

Parcerisa, A. (1999), **Didáctica en la educación social. Enseñar y aprender fuera de la escuela.**, Editorial Garó,
Bañeres, D. (et al.) (2008), **El juego como estrategia didáctica.**, Editorial Garó,
Moral Santaell, C. y Pérez García, M.P. (Coords.), **Didáctica. Teoría y práctica de la enseñanza.**, Editorial Pirámide,
Lirio Castro, J. (2005), **La metodología en educación social. Recorrido por diferentes ámbitos profesionales.**, Editorial Dykinson,

ALGUNAS REVISTAS RECOMENDADAS:

- Educación XXI.
- Educação e Sociedade.
- Espacio abierto.
- Revista de Educación Social.
- Revista Interuniversitaria de Pedagogía Social.

ALGUNAS WEBS DE INTERÉS:

- <http://www.eduso.net/>
- http://es.wikipedia.org/wiki/Educaci%C3%B3n_social
- <http://www.doslourdes.net/JUEpopularytadicional.htm>
- http://www.galeon.com/cevico_navero/juegos.htm
- <http://www.escharacter.com/Html2/educacionsocial.htm>
- <http://www.uhu.es/cine.educacion/didactica/0042tecnicasgrupos.htm>
- <http://www.septg.org/>
- <http://www.ipetg.com/>
- <http://www.bosquejoverde.com.ar/juegosdigitales/ToFM/>

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación de persoas adultas/O05G130V01401
Educación para o lecer e o tempo libre/O05G130V01402
Estratexias de aprendizaxe en contextos socioeducativos/O05G130V01403
Intervención socioeducativa para a inclusión social/O05G130V01405

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación: Educación permanente/O05G130V01203
Educación: Historia da educación social/O05G130V01204
Educación: Pedagogía social/O05G130V01205

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Teorías e institucións educativas/O05G130V01103
Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento/O05G130V01102
Recursos tecnolóxicos en educación social/O05G130V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Educación: Educación permanente				
Materia	Educación: Educación permanente			
Código	O05G130V01203			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Pereira Dominguez, Maria Carmen			
Profesorado	Pereira Dominguez, Maria Carmen			
Correo-e	mcdguez@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/consumoetico			
Descrición xeral	O enfoque conceptual da materia de Educación Permanente presenta os diversos factores que condicionan os procesos de ensino e aprendizaxe no mundo, concretamente en Galicia, e España no marco da Unión Europea. A nova concepción de cidadanía precisa da Educación Permanente para o desenvolvemento da súa formación persoal e profesional que responda ás novas perspectivas sociais que demanda a sociedade do coñecemento, a democracia participativa e as características propias do mercado laboral. A Educación Permanente potencia as capacidades da cidadanía para acceder á formación e a autoformación necesarias cara ao logro do desenvolvemento dos saberes potenciais e expectativas que lle permiten participar, vivir e convivir en liberdade, democracia, xustiza e paz. O deseño de proxectos é unha liña eficaz de comunicación e planificación das iniciativas da Educación Permanente, acorde aos modelos de xestión das diversas institucións e organismos competentes ou implicacións nas cuestións educativas e sociais ás que se dirixen os diversos proxectos. Este programa elaborouse coa finalidade de pór en coñecemento a planificación, o desenvolvemento, avaliación e a mellora desta materia ao alumnado matriculado nela. Con esta materia preténdese que os estudantes que cursan estes estudos acaden unha aproximación científica e interdisciplinar, ademais de fomentar a capacidade crítica, reflexiva e participativa. Polo tanto, esta asignatura ofrece unha experiencia formativa continua que favorece a integración deste campo educativo na súa futura implicación profesional, así como unha axeitada expectativa de saída laboral. Obxectivos xerais - Coñecer os fundamentos da Educación Permanente e a súa relación coas materias afíns anteriormente citadas. - Indagar sobre o desenvolvemento e as accións da Educación Permanente nas diversas etapas evolutivas e diferentes colectivos de persoas. - Comprender e respectar a diversidade e multiculturalidade, un reto de solidariedade na actual sociedade globalizada. - Analizar de modo teórico-comprensivo a realidade institucional e social do sistema educativo galego, español e europeo. - Coñecer e desenvolver programas de acción comunitaria no marco da Educación Permanente. - Desenvolver as diversas actividades de Educación Permanente nos diferentes contextos: persoal, social e profesional. - Aplicar estratexias grupais na aula que potencien procesos de intervención socioeducativa. - Fomentar a concepción de cidadanía que precisa a Educación Permanente para o desenvolvemento da súa formación persoal e profesional. - Deseñar e pór en marcha proxectos de intervención pedagóxica sobre Educación Permanente. - Concebir as novas tecnoloxías como finalidade formativa continua. Considerando a diversas redes sociais.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
A2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
A4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
A5	Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa
A8	Potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención (dinámica de grupos, motivación, negociación e promoción da asertividade...)
A11	Organizar e administrar proxectos e servizos culturais, ambientais, de lecer e tempo libre
A17	Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural

B4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
B9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
B10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
B14	Adaptación a situacións novas

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1-Comprender a xénese dos procesos históricos de consolidación da educación permanente.	A1	
2-Coñecer os coñecementos teóricos da intervención socioeducativa e dos seus ámbitos de actuación na educación permanente.	A2	
	A5	
3-Coñecer as características fundamentais dos ambientes sociais, laborais e de lecer da educación permanente.	A4	
	A5	
	A8	
4-Organizar e xestionar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria.	A8	
	A11	
5- Empregar as novas tecnoloxías e entender a súa finalidade formativa.		B4 B14
6-Desenvolver o dominio lingüístico que posibilita e favoreza o traballo en ambientes multiculturais e plurilingüísticos.	A17	B9 B10

Contidos

Tema	
1. A educación na sociedade actual. Análisis do proceso educativo en un mundo en cambio.	- Educación permanente e procesos educativos: a educación formal, non formal e informal. -Formación permanente a través de la lectura. -Educación Permanente: a súa dimensión social e humanística. -Educación Permanente e Educación Social.
2. Educación Permanente e a sociedade do coñecemento e globalización.	-A información como poder nos procesos de participación. -A educación permanente en Europa e no mundo: novos escenarios, necesidades e respostas. -A Educación Permanente dende un contexto globalizado.
3. Educación Permanente e educación de persoas adultas	-Educación Permanente e educación de persoas adultas: un proxecto de intervención socioeducativa. -Desenvolvemento comunitario y educación permanente. A necesidade de formar para a cidadanía. -Educación Permanente e democracia participativa.
4. Estrategias de intervención socioeducativa en educación permanente.	-Proxectos de intervención pedagóxica e desenvolvemento comunitario en Educación Permanente o longo de toda a vida.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	13	28	41
Seminarios	7	7	14
Traballos tutelados	8	30	38
Titoría en grupo	7	14	21
Sesión maxistral	10	24	34
Probas de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Traballos tutelados	O alumnado, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Exposición por parte da profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	1. Seguimento do traballo realizado polo alumnado. 2. Metodoloxía e estratexias de aprendizaxe 2.1. Metodoloxía docente Esta metodoloxía consensuarase durante os quince primeiros días co grupo-clase, supón un compromiso formal coa materia dende os seus inicios. Como marca o Plan Universitario Bolonia. Estableceranse camiños que consigan aprendizaxes dende ópticas globalizadas, participativas, interdisciplinares e integradoras a partir de: exposicións maxistras; contribucións de persoas con experiencias significativas; coloquios, conferencias; videofóruns e outras técnicas grupais; traballos de grupo; lecturas de textos e documentos de interese; prácticas individuais e visitas a institucións formativas. Para iso, requirense procesos educativos activos, implicativos e avaliadores que favorezan o desenvolvemento persoal e profesional do alumnado que siga esta metodoloxía dende o principio do curso, metodoloxía básica para superar a materia. Comprende os seguintes procesos: -Clases presenciais: -Exposición e reflexión dos temas impartidos pola profesora. -Proxección e reflexión de materiais audiovisuais e tecnolóxicos. -Entrega de documentación, análise, estudo e posta en común na aula. -Pautas orientativas para a elaboración e exposición de traballos de grupo e individuais. Entregaranse e explicaranse na aula. -Revisión de traballos-modelo elaborados en promocións anteriores na aula. -Clases prácticas: entrega de materiais específicos vinculados coa intervención pedagóxica. En conxunto coas tres materias de curso. Visitas, si é posible, a diversas institucións vinculadas a asignatura. -Traballo personal do alumnado: distribuírse material-guía sobre: -Liñas de traballo personal para a boa marcha da materia. -Planificación e seguimento dos diversos traballos individuais e en grupo que vai realizar o alumnado. -Tutorizacións en grupo: entregarase material-guía específico sobre: -Seguimento da realización e exposicións de traballos. -Orientación académica, profesional e persoal. -Principios de procedemento ou de actuación docente: -Promover nos estudantes unha metodoloxía de investigación cuantitativa, cualitativa e etnográfica que facilite a reflexión crítica, a busca de información, a formulación e o desenvolvemento de hipóteses, así como as valoracións, conclusións e propostas de mellora do estudo realizado. -Favorecer ambientes de diálogo e respecto ante a diversidade de experiencias e opinións existentes na aula. -Dende a nosa función de docentes, servir de fíos condutores para facilitar aprendizaxes significativas e por descubrimento, dende a investigación-acción. -Estimular a reflexión-acción-reflexión, o diálogo crítico constructivo, dende o respecto, a responsabilidade, a seriedade, o esforzo, a cooperación, a participación e a tolerancia. -Coñecer e conectar cos axentes sociais vinculados o ámbito educativo co fin de aproximarnos aos diversos fenómenos sociais e abrir vías cara á cidadanía democrática. 2.2. Estratexias de aprendizaxe básicas para o alumnado (Ante situacións imprevistas as estratexias de aprendizaxe e orientacións expostas poden flexibilizarse). Estes catro pasos seguintes son requisitos primordiais para superar a materia para todo o alumnado matriculado. 2.2.1 -Traballo na aula: -Consulta e manexo de fontes bibliográficas e documentais da biblioteca e buscas de bases de datos por internet. -Debates na aula sobre textos (libros, artigos de revista, etc.) de interese vinculados a materia. -Actividades varias realizadas e rexistradas na aula, individuais e grupais: -Análise e comentario de textos e documentos. -Estudo de casos; historias de vida. -Rol playing. -Visionado e reflexión de recursos audiovisuais. -Asistencia e participación a conferencias, xornadas, etc. vinculados coa materia -Visitas á aula de persoas expertas en temas asociados á materia. -Saída ao campo referente con algún tema da asignatura. 2.2.2-Traballo individual: elección, lectura e estudo dunha obra literaria con argumento referente á materia e a súa intervención pedagóxica. Entregarase unha relación literaria orientativa o inicio das clases. 2.2.3-Traballo de grupo: participación e implicación no Proxecto de intervención sociopedagóxica en Educación Permanente. Elección do tema. Entregarase na aula un modelo-guía para seguir (introdución; presentación; xustificación teórica; obxectivos; destinatarios/as; contextualización; análise de necesidades e diagnóstico; estudo e planificación de estratexias; desenvolvemento; conclusións e valoración; bibliografía, webgrafía e anexos. Material tecnolóxico). 2.2.4- Examen. Sobre os contidos básicos da materia (textos teóricos e intervencións pedagóxicas recomendadas). -Pautas orientativas importantes a considerar para o alumnado a ter en conta para os traballos individuais e grupais: -Nas clases presenciais comentaranse as indicacións concretas, que se entregarán de modo impreso, sobre o modo de elaborar os traballos individuais e grupais coa exposición oral correspondente (formados de tres a cinco persoas), e como presentar os traballos por escrito, é dicir, a exposición oral dos contidos do tema elixido, esquema da exposición, o uso adecuado de recursos tecnolóxicos e a planificación do tempo de exposición. A expresión escrita, formato, sinais de identidade, desenvolvemento do tema tratado, a intervención sociopedagóxica, conclusións e valoracións, bibliografía, webgrafía, anexos, etc. E valoración final dos traballos realizados. -Nas sesións de tutoría se aclararán dúbidas puntuais do anteriormente exposto.

Traballos de aula

1. Seguimento do traballo realizado polo alumnado. 2. Metodoloxía e estratexias de aprendizaxe 2.1. Metodoloxía docente Esta metodoloxía consensuarase durante os quince primeiros días co grupo-clase, supón un compromiso formal coa materia dende os seu inicio. Como marca o Plan Universitario Bolonia. Estableceranse camiños que consigan aprendizaxes dende ópticas globalizadas, participativas, interdisciplinares e integradoras a partir de: exposicións maxistras; contribucións de persoas con experiencias significativas; coloquios, conferencias; videofóruns e outras técnicas grupais; traballos de grupo; lecturas de textos e documentos de interés; prácticas individuais e visitas a institucións formativas. Para iso, requírense procesos educativos activos, implicativos e avaliadores que favorezan o desenvolvemento persoal e profesional do alumnado que siga esta metodoloxía dende o principio do cuatrimestre, metodoloxía básica para superar a materia. Comprende os seguintes procesos: -Clases presenciais: -Exposición e reflexión dos temas impartidos pola profesora. -Proxección e reflexión de materiais audiovisuais e tecnolóxicos. -Entrega de documentación, análise, estudo e posta en común na aula. -Pautas orientativas para a elaboración e exposición de traballos de grupo e individuais. Entregaranse e explicaranse na aula. -Revisión de traballos-modelo elaborados en promocións anteriores na aula. -Clases prácticas: entrega de materiais específicos vinculados coa intervención pedagóxica. En conxunto coas tres materias de curso. Visitas, si é posible, a diversas institucións vinculadas a asignatura. -Traballo personal do alumnado: distribuirase material-guía sobre: -Liñas de traballo personal para a boa marcha da materia. -Planificación e seguimento dos diversos traballos individuais e en grupo que vai realizar o alumnado. -Titorizacións en grupo: entregarase material-guía específico sobre: -Seguimento da realización e exposicións de traballos. -Orientación académica, profesional e persoal. -Principios de procedemento ou de actuación docente: -Promover nos estudantes unha metodoloxía de investigación cuantitativa, cualitativa e etnográfica que facilite a reflexión crítica, a busca de información, a formulación e o desenvolvemento de hipóteses, así como as valoracións, conclusións e propostas de mellora do estudo realizado. -Favorecer ambientes de diálogo e respecto ante a diversidade de experiencias e opinións existentes na aula. -Dende a nosa función de docentes, servir de fíos condutores para facilitar aprendizaxes significativas e por descubrimento, dende a investigación-acción. -Estimular a reflexión-acción-reflexión, o diálogo crítico constructivo, dende o respecto, a responsabilidade, a seriedade, o esforzo, a cooperación, a participación e a tolerancia. -Coñecer e conectar cos axentes sociais vinculados o ámbito educativo co fin de aproximarnos aos diversos fenómenos sociais e abrir vías cara á cidadanía democrática. 2.2. Estratexias de aprendizaxe básicas para o alumnado (Ante situacións imprevistas as estratexias de aprendizaxe e orientacións expostas poden flexibilizarse). Estes catro pasos seguintes son requisitos primordiais para superar a materia para todo o alumnado matriculado. 2.2.1 -Traballo na aula: -Consulta e manexo de fontes bibliográficas e documentais da biblioteca e buscas de bases de datos por internet. -Debates na aula sobre textos (libros, artigos de revista, etc.) de interese vinculados a materia. -Actividades varias realizadas e rexistradas na aula, individuais e grupais: -Análise e comentario de textos e documentos. -Estudo de casos; historias de vida. -Rol playing. -Visionado e reflexión de recursos audiovisuais. -Asistencia e participación a conferencias, xornadas, etc. vinculados coa materia -Visitas á aula de persoas expertas en temas asociados á materia. -Saída ao campo referente con algún tema da asignatura. 2.2.2-Traballo individual: elección, lectura e estudo dunha obra literaria con argumento referente á materia e a súa intervención pedagóxica. Entregarase unha relación literaria orientativa o inicio das clases. 2.2.3.-Traballo de grupo: participación e implicación no Proxecto de intervención sociopedagóxica en Educación Permanente. Elección do tema. Entregarase na aula un modelo-guía para seguir (introdución; presentación; xustificación teórica; obxectivos; destinatarios/as; contextualización; análise de necesidades e diagnóstico; estudo e planificación de estratexias; desenvolvemento; conclusións e valoración; bibliografía, webgrafía e anexos. Material tecnolóxico). 2.2.4- Examen. Sobre os contidos básicos da materia (textos teóricos e intervencións pedagóxicas recomendadas). -Pautas orientativas importantes a considerar para o alumnado a ter en conta para os traballos individual e grupal: -Nas clases presenciais comentaranse as indicacións concretas, que se entregarán de modo impreso, sobre o modo de elaborar os traballos individuais e grupais coa exposición oral correspondente (formados de tres a cinco persoas), e cómo presentar os traballos por escrito, é dicir, a exposición oral dos contidos do tema elixido, esquema da exposición, o uso adecuado de recursos tecnolóxicos e a planificación do tempo de exposición. A expresión escrita, formato, sinais de identidade, desenvolvemento do tema tratado, a intervención sociopedagóxica, conclusións e valoracións, bibliografía, webgrafía, anexos, etc. E valoración final dos traballos realizados. -Nas sesións de titoría se aclararán dúbidas puntuais do anteriormente exposto.

1. Seguimento do traballo realizado polo alumnado. 2. Metodoloxía e estratexias de aprendizaxe 2.1. Metodoloxía docente Esta metodoloxía consensuarase durante os quince primeiros días co grupo-clase, supón un compromiso formal coa materia dende os seu inicio. Como marca o Plan Universitario Bolonia. Estableceranse camiños que consigan aprendizaxes dende ópticas globalizadas, participativas, interdisciplinares e integradoras a partir de: exposicións maxistrais; contribucións de persoas con experiencias significativas; coloquios, conferencias; videofóruns e outras técnicas grupais; traballos de grupo; lecturas de textos e documentos de interese; prácticas individuais e visitas a institucións formativas. Para iso, requírense procesos educativos activos, implicativos e avaliadores que favorezan o desenvolvemento persoal e profesional do alumnado que siga esta metodoloxía dende o principio do cuatrimestre, metodoloxía básica para superar a materia. Comprende os seguintes procesos: -Clases presenciais: -Exposición e reflexión dos temas impartidos pola profesora. -Proxección e reflexión de materiais audiovisuais e tecnolóxicos. -Entrega de documentación, análise, estudo e posta en común na aula. -Pautas orientativas para a elaboración e exposición de traballos de grupo e individuais. Entregaranse e explicaranse na aula. -Revisión de traballos-modelo elaborados en promocións anteriores na aula. -Clases prácticas: entrega de materiais específicos vinculados coa intervención pedagóxica. En conxunto coas tres materias de curso. Visitas, si é posible, a diversas institucións vinculadas a asignatura. -Traballo personal do alumnado: distribuirase material-guía sobre: -Liñas de traballo personal para a boa marcha da materia. -Planificación e seguimento dos diversos traballos individuais e en grupo que vai realizar o alumnado. -Titorizacións en grupo: entregarase material-guía específico sobre: -Seguimento da realización e exposicións de traballos. -Orientación académica, profesional e persoal. -Principios de procedemento ou de actuación docente: -Promover nos estudantes unha metodoloxía de investigación cuantitativa, cualitativa e etnográfica que facilite a reflexión crítica, a busca de información, a formulación e o desenvolvemento de hipóteses, así como as valoracións, conclusións e propostas de mellora do estudo realizado. -Favorecer ambientes de diálogo e respecto ante a diversidade de experiencias e opinións existentes na aula. -Dende a nosa función de docentes, servir de fíos condutores para facilitar aprendizaxes significativas e por descubrimento, dende a investigación-acción. -Estimular a reflexión-acción-reflexión, o diálogo crítico constructivo, dende o respecto, a responsabilidade, a seriedade, o esforzo, a cooperación, a participación e a tolerancia. -Coñecer e conectar cos axentes sociais vinculados o ámbito educativo co fin de aproximarnos aos diversos fenómenos sociais e abrir vías cara á cidadanía democrática. 2.2. Estratexias de aprendizaxe básicas para o alumnado (Ante situacións imprevistas as estratexias de aprendizaxe e orientacións expostas poden flexibilizarse). Estes catro pasos seguintes son requisitos primordiais para superar a materia para todo o alumnado matriculado. 2.2.1 -Traballo na aula: -Consulta e manexo de fontes bibliográficas e documentais da biblioteca e buscas de bases de datos por internet. -Debates na aula sobre textos (libros, artigos de revista, etc.) de interese vinculados a materia. -Actividades varias realizadas e rexistradas na aula, individuais e grupais: -Análise e comentario de textos e documentos. -Estudo de casos; historias de vida. -Rol playing. -Visionado e reflexión de recursos audiovisuais. -Asistencia e participación a conferencias, xornadas, etc. vinculados coa materia -Visitas á aula de persoas expertas en temas asociados á materia. -Saída ao campo referente con algún tema da asignatura. 2.2.2-Traballo individual: elección, lectura e estudo dunha obra literaria con argumento referente á materia e a súa intervención pedagóxica. Entregarase unha relación literaria orientativa o inicio das clases. 2.2.3.-Traballo de grupo: participación e implicación no Proxecto de intervención sociopedagóxica en Educación Permanente. Elección do tema. Entregarase na aula un modelo-guía para seguir (introdución; presentación; xustificación teórica; obxectivos; destinatarios/as; contextualización; análise de necesidades e diagnóstico; estudo e planificación de estratexias; desenvolvemento; conclusións e valoración; bibliografía, webgrafía e anexos. Material tecnolóxico). 2.2.4- Examen. Sobre os contidos básicos da materia (textos teóricos e intervencións pedagóxicas recomendadas). -Pautas orientativas importantes a considerar para o alumnado a ter en conta para os traballos individual e grupal: -Nas clases presenciais comentaranse as indicacións concretas, que se entregarán de modo impreso, sobre o modo de elaborar os traballos individuais e grupais coa exposición oral correspondente (formados de tres a cinco persoas), e cómo presentar os traballos por escrito, é dicir, a exposición oral dos contidos do tema elixido, esquema da exposición, o uso adecuado de recursos tecnolóxicos e a planificación do tempo de exposición. A expresión escrita, formato, sinais de identidade, desenvolvemento do tema tratado, a intervención sociopedagóxica, conclusións e valoracións, bibliografía, webgrafía, anexos, etc. E valoración final dos traballos realizados. -Nas sesións de titoría se aclararán dúbidas puntuais do anteriormente exposto.

Titoría en grupo

1. Seguimento do traballo realizado polo alumnado. 2. Metodoloxía e estratexias de aprendizaxe 2.1. Metodoloxía docente Esta metodoloxía consensuarase durante os quince primeiros días co grupo-clase, supón un compromiso formal coa materia dende os seu inicio. Como marca o Plan Universitario Bolonia. Estableceranse camiños que consigan aprendizaxes dende ópticas globalizadas, participativas, interdisciplinares e integradoras a partir de: exposicións maxistras; contribucións de persoas con experiencias significativas; coloquios, conferencias; videofóruns e outras técnicas grupais; traballos de grupo; lecturas de textos e documentos de interés; prácticas individuais e visitas a institucións formativas. Para iso, requírense procesos educativos activos, implicativos e avaliadores que favorezan o desenvolvemento persoal e profesional do alumnado que siga esta metodoloxía dende o principio do cuatrimestre, metodoloxía básica para superar a materia. Comprende os seguintes procesos: -Clases presenciais: -Exposición e reflexión dos temas impartidos pola profesora. -Proxección e reflexión de materiais audiovisuais e tecnolóxicos. -Entrega de documentación, análise, estudo e posta en común na aula. -Pautas orientativas para a elaboración e exposición de traballos de grupo e individuais. Entregaranse e explicaranse na aula. -Revisión de traballos-modelo elaborados en promocións anteriores na aula. -Clases prácticas: entrega de materiais específicos vinculados coa intervención pedagóxica. En conxunto coas tres materias de curso. Visitas, si é posible, a diversas institucións vinculadas a asignatura. -Traballo personal do alumnado: distribuirase material-guía sobre: -Liñas de traballo personal para a boa marcha da materia. -Planificación e seguimento dos diversos traballos individuais e en grupo que vai realizar o alumnado. -Titorizacións en grupo: entregarase material-guía específico sobre: -Seguimento da realización e exposicións de traballos. -Orientación académica, profesional e persoal. -Principios de procedemento ou de actuación docente: -Promover nos estudantes unha metodoloxía de investigación cuantitativa, cualitativa e etnográfica que facilite a reflexión crítica, a busca de información, a formulación e o desenvolvemento de hipóteses, así como as valoracións, conclusións e propostas de mellora do estudo realizado. -Favorecer ambientes de diálogo e respecto ante a diversidade de experiencias e opinións existentes na aula. -Dende a nosa función de docentes, servir de fíos condutores para facilitar aprendizaxes significativas e por descubrimento, dende a investigación-acción. -Estimular a reflexión-acción-reflexión, o diálogo crítico constructivo, dende o respecto, a responsabilidade, a seriedade, o esforzo, a cooperación, a participación e a tolerancia. -Coñecer e conectar cos axentes sociais vinculados o ámbito educativo co fin de aproximarnos aos diversos fenómenos sociais e abrir vías cara á cidadanía democrática. 2.2. Estratexias de aprendizaxe básicas para o alumnado (Ante situacións imprevistas as estratexias de aprendizaxe e orientacións expostas poden flexibilizarse). Estes catro pasos seguintes son requisitos primordiais para superar a materia para todo o alumnado matriculado. 2.2.1 -Traballo na aula: -Consulta e manexo de fontes bibliográficas e documentais da biblioteca e buscas de bases de datos por internet. -Debates na aula sobre textos (libros, artigos de revista, etc.) de interese vinculados a materia. -Actividades varias realizadas e rexistradas na aula, individuais e grupais: -Análise e comentario de textos e documentos. -Estudo de casos; historias de vida. -Rol playing. -Visionado e reflexión de recursos audiovisuais. -Asistencia e participación a conferencias, xornadas, etc. vinculados coa materia -Visitas á aula de persoas expertas en temas asociados á materia. -Saída ao campo referente con algún tema da asignatura. 2.2.2-Traballo individual: elección, lectura e estudo dunha obra literaria con argumento referente á materia e a súa intervención pedagóxica. Entregarase unha relación literaria orientativa o inicio das clases. 2.2.3.-Traballo de grupo: participación e implicación no Proxecto de intervención sociopedagóxica en Educación Permanente. Elección do tema. Entregarase na aula un modelo-guía para seguir (introdución; presentación; xustificación teórica; obxectivos; destinatarios/as; contextualización; análise de necesidades e diagnóstico; estudo e planificación de estratexias; desenvolvemento; conclusións e valoración; bibliografía, webgrafía e anexos. Material tecnolóxico). 2.2.4- Examen. Sobre os contidos básicos da materia (textos teóricos e intervencións pedagóxicas recomendadas). -Pautas orientativas importantes a considerar para o alumnado a ter en conta para os traballos individual e grupal: -Nas clases presenciais comentaranse as indicacións concretas, que se entregarán de modo impreso, sobre o modo de elaborar os traballos individuais e grupais coa exposición oral correspondente (formados de tres a cinco persoas), e cómo presentar os traballos por escrito, é dicir, a exposición oral dos contidos do tema elixido, esquema da exposición, o uso adecuado de recursos tecnolóxicos e a planificación do tempo de exposición. A expresión escrita, formato, sinais de identidade, desenvolvemento do tema tratado, a intervención sociopedagóxica, conclusións e valoracións, bibliografía, webgrafía, anexos, etc. E valoración final dos traballos realizados. -Nas sesións de titoría se aclararán dúbidas puntuais do anteriormente exposto.

Probas	Descrición	
Probas de resposta curta		
Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	O alumnado desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do alumnado.	Ata 25

Traballos tutelados	O alumnado, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...	Ata 25
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.	Ata 25
Probos de resposta curta	Avaliación dos resultados da proba realizada.	Ata 25

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación dos procesos e resultados de aprendizaxe. Criterios de avaliación da materia para o alumnado matriculado na materia.

(Ante situacións imprevistas estes procesos poden flexibilizarse).

-Prégase obrigatoria a entrega á profesora da **ficha persoal**, coa foto correspondente, durante **a primeira quincena de clase, (notificando a metodoloxía a seguir). Isto significa o compromiso serio e formal coa materia dende o inicio do cuadrimestre.** En caso de non presentarse no prazo fixado, entenderase que o alumnado non se presenta a esa convocatoria. A modo excepcional e **xustificado (con xustificante acreditativo de traballo)** o alumnado que non asista a materia seguirá outra metodoloxía marcada e establecida dende o inicio do curso, **os quince primeiros días**, consensuado coa profesora e seguindo as titorías básicas.

-É imprescindible, constituír nos primeiros días do cuadrimestre os *grupos de traballo*, para o bo desenvolvemento das intervencións educativas: traballos, talleres, etc. (En caso de existir algún *problema xustificado* como xa se especificou anteriormente, dentro dos primeiros días do inicio da materia, se contemplarán opcións individuais, consensuadas previamente coa profesora). O seguimento procesual destas intervencións pedagóxicas orientarase dende o inicio da materia, así como o modo de exposición ao grupo-clase, a través das sesións de titoría establecidas pola profesora. Nestas sesións de titoría farase constancia da implicación do alumnado na materia, xa que se orientará detidamente o modo de traballo e se aclararán as posibles dúbidas xurdidas ao longo do cuadrimestre. Distribuindo e orientando o material específico.

-**Pasos que hai que ter en conta nos traballos de grupo e individuais:** constitución de grupos de traballo, elección dos temas, calendario xeral de exposicións, seguimento do traballo a través de titorías mantidas entre o grupo correspondente e a profesora, tanto a exposición oral como a presentación teórica, así como aqueles elementos de valoración da exposición do traballo. De aí que o seguimento titorial é obrigatorio e beneficioso para o alumnado.

-Á hora de entregar os materiais fixados e traballados polo alumnado durante o cuadrimestre (rexistros varios, artigos, comentarios de libros, traballos de grupo, materiais informáticos, etc.) recoméndase o seguinte:

-O **cumprimento dos prazos** de calendario establecidos para presentar os materiais. Ditos materiais entregados serán *orixinais (non fotocopias nin baixados de internet directamente. Se precisa unha reflexión e traballo previo dos mesmos)*.

-O **coidado da expresión escrita e a coherente descrición** das reflexións realizadas.

-A **referencia completa das fontes documentais** (libros, revistas, prensa, lexislación, webs, etc.), aténdose ás normas bibliográficas internacionais APA (ver web correspondente): autor/a, ano, título, lugar, editorial, número de edición.

-Na **portada dos traballos** figurarán os seguintes datos: título, nome e apelidos, universidade, facultade, titulación, campus, materia, profesora, curso, ano académico, etc.

-Nalgunha **fotocopiadora** próxima a esta Facultade, elixida polo grupo-clase, íranse depositando os materiais-base de traballo relacionados coa materia. Ademais de Fatic.

-O uso do **correo electrónico** é para solucionar cuestións puntuais e extraordinarias (fáceis de solventar mediante esta vía). Intentarase responder no prazo mais breve posible. Sempre que sexan correos con *Asunto encabezado* e dentro dos prazos establecidos. Non se atenderán correos en época non lectiva.

-O uso do **móvil**, o respecto, a escucha na aula, o saber comportarse (na aula non é un espazo para comidas e bebidas), son requisitos imprescindibles que forman parte da formación universitaria e da cidadanía.

1. Criterios específicos de avaliación para alumnado asistente:

Concedemos a este **proceso avaliativo o carácter de inicial, continuo, formativo e sumativo**. Para iso establecemos **os catro seguintes pasos obrigatorios a cumprir**:

1.- **Asistencia e participación** nas sesións metodolóxicas de clase, teóricas e prácticas (lectura de textos recomendados e implicación en diversas actividades programadas e desenvolvidas). Concretaranse días de presentación e análise dos materiais reflexionados (lectura, análise e comentario de textos traballados). É básica a **puntualidade** as sesión de clase.

Nota importante: o alumnado que, por motivos xustificadas non poida asistir a algunha sesión de clase concreta, deberá suplir dita ausencia mediante un traballo personal do realizado ese día na aula.

Valoración **2,5 puntos**.

2.- **Traballo de grupo e material informático confeccionado**. Elaboración e presentación de intervencións educativas, é dicir, a elaboración dun programa de intervención pedagóxica sobre un tema relacionado coa materia. Este axustarase aos seguintes pasos: planificación, desenvolvemento e exposición, avaliación e retroalimentación. Estes temas concretaranse e consensuaranse durante as primeiras sesións de clase. Tamén se marcarán datas de exposición e entrega dos traballos. (Estes, unha vez presentados, non se devolverán. Recoméndase pois, quedar cunha copia antes da súa entrega a profesora). Valoración **2,5 puntos**.

3.- **Traballo individual**. Lectura dunha obra literaria e a súa intervención pedagóxica, seleccionada polo alumnado. Presentarase por escrito, expoñendo a súa reflexión e vinculación con esta materia. Estableceranse prazos de entrega consensuados. Valoración **2,5 puntos**.

4.- **Exame**. As datas estarán expostas en zonas de información e webs sobre o calendario de exames nesta Facultade. É básica a puntualidade. Valoración **2,5 puntos**.

A superación da materia implica ter alcanzado en cada unha destes catro pasos unha contribución mínima de **1,25 puntos**. Se non se consegue esa puntuación, suponse que non se lograron os obxectivos mínimos da materia na súa totalidade.

-Non obstante, cada un destes pasos explicarase e consensuarase detenidamente durante as primeiras sesións de clase.

-A data límite de entrega dos materiais é o día e hora da celebración do examen.

2. Criterios específicos para alumnado non asistente con xustificación.

Cuestións importantes:

-O alumnado, que por **motivos xustificadas (traballo)** desde o inicio do curso, os **quinze primeiros días**, seguirá un sistema de tutorización individualizado a partir de todo o exposto neste Programa da materia, **se concretará a principios de curso, notificándoo na ficha personal** tamén, coa profesora nas sesións de tutoría presenciais correspondentes, establecéndose o seu seguimento durante o cuatrimestre.

-Este alumnado, suplirá el punto 1 da avaliación correspondente a *Asistencia e participación* elaborandoun **Dossier o Memoria** da materia con todo o material traballado na aula durante o cuatrimestre e seguindo as indicacións neste programa (ver contidos e esquema explicativo da traxectoria). **Evidentemente, o resto dos puntos da avaliación tamén os deberá cumprir, e dicir, (2, 3 e 4). Todo isto previo consenso coa profesora en sesións de tutoría e durante as primeiras sesións do inicio da materia. É moi importante ter en conta estas puntualizacións expostas para a superación desta materia.**

Avaliación do proceso docente

1. Valoración do alumnado

O alumnado valorará a dinámica da materia, ben a través dun **cuestionario** elaborado expresamente pola profesora, e tamén a través da **enquisa** confeccionada por esta Universidade.

2. Valoración do profesorado e decisións de cambio

Ante as suxestións de cambio manifestadas polo alumnado nestes cuestionarios, e tamén desde a traxectoria da materia no presente curso, a profesora prestará a debida atención, si procede, para mellorar e retroalimentar o novo enfoque desta disciplina de cara ao seguinte curso académico.

1. Bibliografía Básica

Aguilar, M.; Fresno, J. e Ander-Egg, E. (2001). *Cómo elaborar proyectos para* <?xml:namespace prefix =" st1" ns ="
"urn:schemas-microsoft-com:office:smarttags"" />Asociación Estatal de Educación Social (2007). *Documentos
profesionalizadores*. Toledo, ASEDES.

la Pedagogía Social. Barcelona. Gedisa.

Cobo, J. M. (2001). *Ética profesional en Ciencias Humanas y Sociales*. Madrid, Huerga-Fierro.

Comisión de las Comunidades Europeas (2001). *Hacer realidad un espacio europeo de educación
permanente*.<http://www.campusvirtual.uniovi.es/mod/resource/view.php?id=160160>

*Delors, J. (Direc.) (1996). *La educación encierra un tesoro*. Madrid. Unesco-Santillana.

Europa. Programa comunitario de aprendizaje permanente (2007-2013).
<http://www.campusvirtual.uniovi.es/mod/resource/view.php?id=160183>

*Faure, E. (1973). *Aprender a ser. La educación del futuro*. Madrid. Alianza.
<http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001329/132984s.pdf>

*López Herrerías, J. A. (Coord.) (1996). *El educador social: líneas de formación y de actuación*. Madrid. Guillermo Mirecki.

*Morin, E. (1999). *Los siete saberes necesarios de la educación del futuro*. Francia. Unesco.

Núñez, V. (Coord.) (2002). *La educación en tiempos de incertidumbre: las apuestas de la pedagogía social*. Barcelona.
Gedisa.

*Nussbaum, M.C. (2011). *Sin fines de lucro. Por qué la democracia necesita de las humanidades*. Barcelona. Romanyná
Valls.*Ortega, J. (1999). *Educación Social Especializada*. Barcelona. Ariel.

Pantoja, L. (Coord.) (1998). *Nuevos espacios de la educación social*. Bilbao. ICE-Universidade de Deusto.

(2004). *Recordando a Constancio Mínguez Álvarez. De la Educación Social*. (11).

Revista Interuniversitaria. (2007). *Pedagogía Social y Convergencia Europea*. Monográfico.

Revista Interuniversitaria. (2008). *Educación Social en la escuela*. Monográfico. (15)

familiar en el ámbito comunitario. Aspectos generales. (I). *Revista de Ciencias de la
la Educación*, 190, (pp. 135-156).

Sáez, J. y Molina, J. G. (2006). *Pedagogía Social. Pensar Sanz, Fl. (2006). El aprendizaje fuera de la escuela. Tradición del
pasado y desafío para el futuro*. Madrid, Ediciones Académicas.

Serrano, G. y Pérez, Mª V. (2006). *Qué es la animación sociocultural. Epistemología y valores*. Madrid, Narcea.

Touriñán, J. M. y Sáez, R. (2012). *Teoría de*

2. Bibliografía Complementaria

Caride, J. A. (Coord.) (2000). *Educación Social y Políticas Culturales*. Santiago de Compostela. *Cid, X. M. y Peres, A.
(Editores) (2007). *Educación Sociocultural e desenvolvimento comunitário*. Ourense. Universidad de Vigo, Universidade de
Trás-os-Montes e Alto Douro e Sociedade Iberoamericana de Pedagogía Social.

Comisión Independiente sobre población y Calidad de Vida (1999). *Elegir el futuro*. Madrid. Fundación Santa María-Iepala.

Flecha, R. (1994). *Educación de las personas adultas*. Barcelona. El Roure.

Imberrnon, F. (Coord.) (1999). *La educación en el siglo XXI*. Barcelona. Graó.

Muñoz, A. (Ed.) (1994). *El educador social: profesión y formación universitaria*. Madrid. Editorial Popular.

Pedagogía Social. Pérez, Gl. (1993). *Elaboración de proyectos sociales*. Madrid. Narcea.

(2003). *Educación Social*. Número extraordinario. Barcelona.

Revista de Educación (1997). *Educación Social*. Número extraordinario. Vigo.

Revista Padres y Maestros (2006). *Teoría da Educaçao*. I y II, 40-1 y 40-2

Sáez, J. (2003). La profesionalización de los educadores sociales: en busca de la competencia educativa cualificada. Madrid, Dykinson. **Sarramona, J., Vázquez, G. y Colom, A. J. (1998). *Educación no formal*. Barcelona. Ariel.**

. Salamanca.

Trilla, J. (1996). *La educación fuera de la escuela*. Barcelona. Ariel. **la Educación/ Revista de Educación/Revista Galega de Educación/ Revista Portuguesa de Pedagogía/ Teoría de -Recursos humanos (persoas expertas, antigos alumnos/as).**

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación de persoas adultas/O05G130V01401

Outros comentarios

Prerrequisitos

Competencias e contidos mínimos

- Uso e consulta dos fondos documentais que ofrece a biblioteca.
 - Saber os conceptos necesarios desta materia.
 - Coñecemento e manexo básico de internet e bases de datos.
- Plan de traballo e actividades para a consecución dos prerrequisitos
- Participación en cursos formativos organizados pola biblioteca e outros organismos do contorno.
 - Asistencia a sesións prácticas brindadas polas novas tecnoloxías (TIC).
 - Coñecemento de organismos e recursos vinculados á materia.

Esta guía é unha orientación puidendo sufrir cambios ao longo do cuadrimestre.

-Recoméndase a consulta de textos recomendados para a Materia na páxina web:

webs.uvigo.es/consumoetico/carmenpereirappersonal.htm

-Tamén se aconsella mirar o Programa desta Materia mais explícito na web anteriormente citada:

webs.uvigo.es/consumoetico/carmenpereirappersonal.htm

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Educación: Historia da educación social				
Materia	Educación: Historia da educación social			
Código	O05G130V01204			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Seoane Perez, Emilia			
Profesorado	Seoane Perez, Emilia			
Correo-e	emiliasp@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A Historia da Educación Social ten por obxecto a análise histórico dos diversos ámbitos da intervención socioeducativa. Isto permite coñecer e comprender a orixe e a evolución das realidades sociais e dos fenómenos socioeducativos na súa relación co contexto no que se producen, o que lle proporcionará ao alumnado desta titulación unha conciencia crítica que os capacitará para intervir na súa estruturación. A mirada histórica proporciona a comprensión xenealóxica da realidade educativa como construción social e histórica e, polo tanto, do pasado, do presente e do futuro como construcións sociais.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
A6	Comprender a traxectoria da educación social e a configuración do seu campo e identidade profesional, a nivel comunitario, estatal, europeo e internacional
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Planificación e organización
B19	Compromiso coa identidade, desenvolvemento e ética profesional

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
1. Coñecer os supostos teóricos, histórico-pedagóxicos, culturais, políticos e legislativos que estean na base dos procesos de intervención.	A1
2. Analizar e comprender a traxectoria da educación social e a configuración do seu campo e identidade profesional, a nivel comunitario, estatal, europeo e internacional.	A6
3. Coñecer os factores (sociais, políticos, económicos...) que teñen estado na base dos problemas sociais asociados cos campos da intervención socioeducativa (pobreza, marxinação, abandono, exclusión, desadaptación social...), en especial no relativo aos grupos sociais máis vulnerables: infancia-xuventude, muller, maiores, así como as clases sociais máis desfavorecidas.	A1
4. Coñecer as institucións que ao longo da historia dos últimos séculos teñen desenvolvido intervencións de carácter socioeducativo.	A6
5. Adquirir e desenvolver capacidades básicas para analizar, relacionar e sintetizar información procedente de distintas fontes históricas.	B1
6. Saber identificar, analizar e contextualizar iniciativas e institucións de educación social contemporáneas nos diferentes escenarios (local, comunitario, estatal, europeo e internacional)	A6 B19
7. Coñecer os ámbitos de intervención do educador social nas diferentes institucións da sociedade actual.	B2
8. Promover o potenciar o interese do alumnado por coñecer e analizar os diferentes e cambiantes contextos socioeducativos nos que se pode actuar desde a súa profesión.	A6 B1

Contidos	
Tema	
1. Introducción á historia da educación social.	1. Precisións conceptuais e metodolóxicas. Presentación de contidos, metodoloxía, modelo avaliativo e actividades da materia.
2. O proceso de construción do concepto actual de infancia e xuventude.	2. A conquista do estatuto actual de infancia. A moderna percepción social do neno. A educación nas políticas sociais da modernidade.
3. As políticas sociais da modernidade.	3. O novo concepto de pobreza. Programas e institucións para a educación e integración social da infancia marxínada. Da política social de Luis Vives á política social ilustrada.

4. As políticas sociais contemporáneas: do estado liberal aos novos estados do benestar.	4. A acción socioeducativa do estado liberal. Problemática e intervención socioeducativa no campo da delincuencia, o abandono e o traballo infantil e xuvenil. Da beneficencia aos mecanismos modernos de previsión e asistencia social. O movemento de protección á infancia e a creación dos tribunais específicos para menores
6. As primeiras iniciativas da animación socio-cultural e o desenvolvemento.	6. As iniciativas de finais do século XIX e comezos do XX. A acción socioeducativa da II República. As experiencias da época franquista.
7. Achegamento histórico á educación de adultos.	7. A educación de adultos no século XIX. Iniciativas e institucións de educación de adultos de carácter non formal: extensión universitaria, universidades populares, misións pedagóxicas, escolas de artes e oficios, campañas de alfabetización e de capacitación profesional...
8. Perspectivas actuais da educación social.	8. Iniciativas, prácticas e institucións no ámbito da educación social. Sectores emerxentes para a educación social.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	6	0	6
Traballos tutelados	6	34	40
Actividades introdutorias	6	1	7
Presentacións/exposicións	15	45	60
Sesión maxistral	8	0	8
Probas de resposta curta	3	10	13
Cartafol/dossier	6	10	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballos de aula	Lectura individual de textos escritos (e visionado de material visual e audio-visual) seleccionados pola profesora e identificación das ideas principais e secundarias do texto; posterior debate en pequeno e mediano grupo sobre o tema.
Traballos tutelados	Planificación do traballo de grupo (excepcionalmente individual), pautas básicas para o seu desenvolvemento e seguimento continuo durante a súa realización.
Actividades introdutorias	Presentación da materia, da metodoloxía de traballo e do sistema de avaliación por parte da profesora. Planificación das actividades e pautas para o seu desenvolvemento e posta en común co alumnado.
Presentacións/exposicións	Exposición dos traballos realizados en pequenos grupos, ante a profesora e o grupo de alumnado da clase.
Sesión maxistral	Exposición pola profesora dos contidos fundamentais da materia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	Presentacións/exposicións: indicacións da profesora para a elaboración e a exposición do traballo de grupo. Traballos de aula: orientacións da profesora para realizar as distintas tarefas propostas na aula. Traballos tutelados: indicacións da profesora para a programación do traballo individual e de grupo e o seguimento da súa elaboración. Cartafol/dossier: orientacións da profesora para a confección do dossier.
Traballos de aula	Presentacións/exposicións: indicacións da profesora para a elaboración e a exposición do traballo de grupo. Traballos de aula: orientacións da profesora para realizar as distintas tarefas propostas na aula. Traballos tutelados: indicacións da profesora para a programación do traballo individual e de grupo e o seguimento da súa elaboración. Cartafol/dossier: orientacións da profesora para a confección do dossier.
Traballos tutelados	Presentacións/exposicións: indicacións da profesora para a elaboración e a exposición do traballo de grupo. Traballos de aula: orientacións da profesora para realizar as distintas tarefas propostas na aula. Traballos tutelados: indicacións da profesora para a programación do traballo individual e de grupo e o seguimento da súa elaboración. Cartafol/dossier: orientacións da profesora para a confección do dossier.
Probas	Descrición
Cartafol/dossier	

Avaliación	
	Descrición
	Cualificación

	Cada alumna/o realizará un traballo individual de curso, en base aos contidos da materia obxecto de estudo, tutelado pola profesora e coa posterior defensa e explicación ante a profesora nas sesións tutoriais.	
Presentacións/exposicións	Cada grupo pequeno de alumnado (3 a 5 persoas), realizará un traballo grupal de curso, en base aos contidos da materia obxecto de estudo, tutelado pola profesora e coa posterior exposición á clase por parte de cada grupo.	30
Probos de resposta curta	Proba para avaliar as competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. O alumnado deben responder de maneira directa e breve en función dos coñecementos que teñan sobre a materia.	30
Cartafol/dossier	Cada alumna/o elaborará un documento que recompila información sobre as experiencias, o temario da materia, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. As cualificacións indicadas en termos porcentuais no cadro *supra* son as máximas que se poden acadar en cada un dos apartados.
2. O sistema de avaliación referenciado *supra*, está dirixido ao alumnado de carácter presencial. É requisito imprescindible para ser considerado alumno presencial, a asistencia e participación mínima nun 80% das clases do grupo-clase e a asistencia nun 80% ás clases de grupo mediano (GM).
3. Para superar a materia, o alumnado presencial deberá superar todas as probas referidas, obtendo unha cualificación mínima do 50% en cada un dos aspectos avaliados.
4. Considerarase alumnado non presencial aquel que non cumpra o 80% da asistencia especificada no punto nº 1 ou aquel que opte por esta modalidade, sempre e cando llo comunique á profesora na primeira quincena de impartición da materia.
5. O sistema de avaliación para o alumnado non presencial consistirá nunha proba escrita de resposta curta (cunha valoración máxima do 80%) e nun traballo individual tutelado (cunha valoración máxima do 20%) pola profesora e definido en base aos contidos e obxectivos da materia.
6. Para superar a materia, o alumnado non presencial deberá superar as dúas probas referidas, obtendo unha cualificación mínima do 50% en cada unha delas.

- Segunda convocatoria (xullo): mantéñense as competencias/probas superadas e só se examinarán das non superadas.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía e outros materiais.

Básica:

BORRÁS LLOP, J. M^a (dir) (1996) **Historia de la infancia en la España contemporánea. 1834-1936**. Ministerio de Trabajo y Asuntos sociales/Fundación Germán Sánchez Ruipérez, Madrid.

FLECHA, R.; LÓPEZ, F. e SACO, R. (1988): **Dos siglos de educación de adultos**. El Roure, Barcelona

GARCÍA CARRASCO, J. (coord.) (1997): **Educación de adultos**. Ariel, Barcelona

MINGUEZ ÁLVAREZ, C.. (coord.) (2005): **La Educación Social: discurso, práctica y profesión**. Dykinson, Madrid.

PETRUS, A; ROMÁNS, M.; TRILLA, J.. (2004): **De profesión educador (a) social**. Paidós Ibérica, Barcelona.

SANTOLARIA, F. (1997) **Marginación y educación. Historia de la educación social en la España moderna y contemporánea**. Ariel, Madrid.

SANZ FERNÁNDEZ, F. (Direc.) (1995): **La formación en educación de personas adultas**. 3 tomos. MEC- UNED, Madrid.

TIANA, A. y SANZ, F. (2003) **Génesis y situación de la educación social en Europa**. UNED, Madrid.

Complementaria:

DELORS, J. (Pres.) (1996): **La educación encierra un tesoro. Informe a la UNESCO de la Comisión Internacional sobre la educación para el siglo XXI**. UNESCO- Santillana, Madrid.

FLECHA GARCÍA, R. (1990): **Educación de las personas adultas. Propuestas para los noventa**. El Roure, Barcelona.

GARCÍA MOLINA, J. e MARÍ Y TARTE, R. (Coord.) (2002): **Pedagogía social y mediación educativa**. Edit. Asociación Profesional de Educadores Sociales de Castilla-La Mancha, Toledo.

LÓPEZ-BARAJAS ZAYAS, E., SARRATE CAPDEVILA, Mª L. (coords) (2002): **La educación de personas adultas, un reto de nuestro tiempo**. Dykinson, Madrid

PÉREZ SERRANO, G. (1999): **Elaboración de proyectos sociales. Casos prácticos** Narcea, Madrid.

SANZ FERNÁNDEZ, F. (2002): **La educación de personas adultas entre dos siglos: historia pasada y desafíos de futuro**. UNED, Madrid.

Outra bibliografía e recursos:

Bibliografía:

AA. VV. (1991): **El jubilado ante su futuro. Plan de preparación a la jubilación**. Narcea- Instituto Nacional de Servicios Sociales- Endesa, Madrid.

BERJANO PEIRATS, E. e LLOPIS GOIG, D. (1996): **Jubilación: Expectativas y Tiempo de Ocio**. Edit. Fundación Caja de Madrid, Madrid.

CASTRO, A. De (1987): **Aulas de cultura en el medio rural**. Ed. Popular, Madrid.

_ (1990): **La Tercera Edad, tiempo de ocio y cultura**. Narcea, Madrid.

CID FERNÁNDEZ, X. M.; DAPÍA CONDE, M. D.; FERNÁNDEZ GONZÁLEZ, M. R. e SEOANE PÉREZ, E. (1998): **El educador social en los programas de Educación Familiar a propósito de la Ley gallega de Familia, de la Infancia y de la Adolescencia**. Comunicación ás Jornadas sobre formación y profesionalización de los Educadores Sociales, Universidad de Murcia, Facultad de Educación, Murcia.

(1990). **Reforma de las enseñanzas universitarias: Educación Social**. MEC, Madrid.

MORAGAS, R. (1989): **La jubilación. Un enfoque positivo**. Grijalbo, Barcelona.

_ (1991): **Gerontología Social. Envejecimiento y calidad de vida**. Herder, Barcelona.

MORATINOS IGLESIAS, J. F. (1985): **La Escuela de Padres. Educación familiar**. Narcea, Madrid.

PÉREZ SERRANO, G. e MARTÍN GONZÁLEZ, Mª T. : **La Animación Socio cultural**. 2 tomos. UNED, Madrid.

PÉREZ SERRANO, G. (Coord.) (1998): **Contexto cultural y socioeducativo de la Educación Social**. Universidad de Sevilla, Sevilla.

PÉREZ SERRANO, G. (Coord.) (2000): **Modelos de Investigación Cualitativa**. Narcea, Madrid.

PETRUS, A. (Coord.) (1997): **Pedagogía Social**. Ariel, Barcelona.

SAEZ, N. e VEGA, J. L. (1989): **Acción socioeducativa en la tercera edad**. CEAC, Barcelona.

SÁNCHEZ TORRADO, S. (1991): **Educación de adultos y calidad de vida**. El Roure, Barcelona.

SARRAMONA, J.; VÁZQUEZ, G. e COLOM, A. (1998): **Educación no formal**. Ariel, Barcelona.

SEOANE PÉREZ, E.; CID FDEZ, X. M.; FDEZ GLEZ, M. R. e DAPÍA CONDE, M. D. (1997): **Educación de adultos y Educación Social: De la formación universitaria al ejercicio profesional**. Comunicación I Congreso Educación y Desarrollo: Nuevas Tendencias, Santa Cruz de Tenerife.

SEOANE PÉREZ, E. (Direct.) (2010): **Educando en dereitos desde a cidade. Os dereitos das nenas e dos nenos**. Edit. Concello de Ferrol, Concellería de Educación, Ferrol.

TRILLA, J. (1993): **La educación fuera de la escuela. Ámbitos no formales y educación social**. Ariel S. A., Barcelona.

VILADOT, G. (1988): **La educación de adultos: reflexiones para una práctica**. Laia, Barcelona.

Revistas.

Revista Galega de Educación.

Revista de Pedagogía Social.

Teoría de la educación. Revista Interuniversitaria.

Outros recursos.

www.eduso.net Servizo dos colectivos de educación social, xestionado pola Asociación Estatal de Educación Social (ASEDES)

<http://www.faea.es> **FEUP Federación Española de Universidades Populares**

<http://www.oei.es/index.php> Organización de Estados Iberoamericanos

http://www.bcn.es/edcities/aice/estatiques/espanyol/sec_charter.html Ciudades Educadoras

<http://www.uned.es/pedagogiasocial.revistainteruniversitaria/> Revista Interuniversitaria de Pedagogía Social

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación de persoas adultas/O05G130V01401

Educación social no sistema educativo/O05G130V01304

Xénero e educación social/O05G130V01305

Intervención socioeducativa para a inclusión social/O05G130V01405

Iniciación na práctica profesional/O05G130V01601

Intervención socioeducativa na infancia e adolescencia en situación de risco social/O05G130V01501

Programas de animación sociocultural/O05G130V01503

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación: Educación permanente/O05G130V01203

Educación: Pedagogía social/O05G130V01205

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Teorías e institucións educativas/O05G130V01103

Outros comentarios

Esta guía docente recolle as liñas de actuación a desenvolver co alumnado da materia, entendida con certa flexibilidade, podendo estar suxeita a algunha modificación e reaxuste puntual.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Educación: Pedagogía social				
Materia	Educación: Pedagogía social			
Código	005G130V01205			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Perez Enriquez, Maria Esther			
Profesorado	Perez Enriquez, Maria Esther			
Correo-e	me_perez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
A4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
A6	Comprender a traxectoria da educación social e a configuración do seu campo e identidade profesional, a nivel comunitario, estatal, europeo e internacional
A8	Potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención (dinámica de grupos, motivación, negociación e promoción da asertividade...)
A10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)
A18	Ter capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersoal, solidariedade e empatía
A20	Asesorar na elaboración e aplicación de plans, programas, proxectos e actividades socioeducativas
A22	Estar comprometido coa calidade de actuación e moverse de acordo cos principios deontolóxicos do/a educador/a social
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Planificación e organización
B3	Comunicación oral e escrita na/s lingua/s materna/s con apertura a outros códigos lingüísticos, en especial, as linguas cooficiais na comunidade galega
B19	Compromiso coa identidade, desenvolvemento e ética profesional

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa.	A1
Relacionar os coñecementos pedagóxico-sociais procedentes de diversas fontes, entre si, e coa práctica socioeducativa.	A4
Coñecer, de forma introdutoria, os distintos ámbitos de intervención pedagóxico-social, así como as distintas institucións implicadas nela.	A6
Potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención (dinámica de grupos, motivación, negociación e promoción da asertividade...).	A8
Desenvolver novas actitudes e valores encamiñados a unha intervención pedagóxico-social comprometida cos grupos sociais en situación de marxinación e coa realidade sociocultural galega.	A10
Ter capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersoal, solidariedade e empatía.	A18
Ter capacidade para relacionar a formación coa profesionalización.	A20
Estar comprometido coa calidade de actuación e moverse de acordo cos principios deontolóxicos do/a educador/a social.	A22
Capacidade de análise e síntese.	B1
Planificación e organización.	B2

Contidos

Tema	
Tema 1. Educación Social e Pedagogía Social. Conceptos básicos.	1.1. Educación: concepto e tipos. 1.2. Socialización. 1.3. Pedagogía social. 1.4. Educación social.
Tema 2. A Pedagogía Social como referente científico da Educación Social.	2.1. Orixe e precursores da Pedagogía social. 2.2. A incorporación da Pedagogía social á Universidade. 2.3. Cara unha Pedagogía social en construción.
Tema 3. A contribución de autores e correntes contemporáneas á configuración da realidade educativo-social.	3.1. Paradigma tecnolóxico. 3.2. Paradigma hermenéutico. 3.3. Paradigma crítico.
Tema 4. Ámbitos de intervención socioeducativa.	4.1. Ámbitos específicos. 4.2. Ámbitos non específicos.
Tema 5. Políticas culturais e sociais das administracións públicas.	5.1. Administración estatal. 5.2. Administración autonómica. 5.3. Administración provincial. 5.4. Administración local. 5.5. Cidade educadora.
Tema 6. Formación e profesionalización do educador/a social.	6.1. Características da formación do/a educador/a social. 6.2. Funcións e capacidades do/a educador/a social.
Tema 7. Experiencias socioeducativas nos diferentes ámbitos de actuación da Pedagogía Social.	7.1. Educación especializada: centros de menores, cárceres, centros de desintoxicación,... 7.2. Educación de adultos: concellos, asociacións, escolas... 7.3. Animación sociocultural: concellos, asociacións, escolas de tempo libre,...

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Traballos de aula	9	20	29
Traballos tutelados	0	25	25
Saídas de estudo/prácticas de campo	6	8	14
Presentacións/exposicións	3	6	9
Obradoiros	18	8	26
Sesión maxistral	11	17	28
Probas de tipo test	2	15	17

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado (detección de coñecementos previos, motivacións...), así como a presentar a materia.
Traballos de aula	Exercicios ou proxectos que os/as estudantes desenvolven na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.
Traballos tutelados	Os/as estudantes, en grupo, elaboran un documento e/ou investigación sobre a temática da materia. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, etc.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores. Entre elas pódense citar prácticas de campo, visitas a eventos, centros de investigación, empresas, institucións, etc., de interese académico-profesional para o/a alumno/a.
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dos resultados do traballo tutelado. Levarase a cabo en grupo.
Obradoiros	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre a intervención pedagóxico-social, con asistencia específica por parte da profesora ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	- As sesións maxistrais e a realización dos traballos de aula reforzaranse cunha atención personalizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula, durante a presentación do tema ou no traballo a desenvolver, como no despacho do profesor no horario de titorías, de xeito individualizado. - Á elaboración dos traballos tutelados e á súa exposición dedicaráselle unhas horas específicas de titorías grupais na aula, sen que iso sexa impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda, no despacho do profesor, no horario de titorías.
Traballos tutelados	- As sesións maxistrais e a realización dos traballos de aula reforzaranse cunha atención personalizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula, durante a presentación do tema ou no traballo a desenvolver, como no despacho do profesor no horario de titorías, de xeito individualizado. - Á elaboración dos traballos tutelados e á súa exposición dedicaráselle unhas horas específicas de titorías grupais na aula, sen que iso sexa impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda, no despacho do profesor, no horario de titorías.
Traballos de aula	- As sesións maxistrais e a realización dos traballos de aula reforzaranse cunha atención personalizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula, durante a presentación do tema ou no traballo a desenvolver, como no despacho do profesor no horario de titorías, de xeito individualizado. - Á elaboración dos traballos tutelados e á súa exposición dedicaráselle unhas horas específicas de titorías grupais na aula, sen que iso sexa impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda, no despacho do profesor, no horario de titorías.
Presentacións/exposicións	- As sesións maxistrais e a realización dos traballos de aula reforzaranse cunha atención personalizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula, durante a presentación do tema ou no traballo a desenvolver, como no despacho do profesor no horario de titorías, de xeito individualizado. - Á elaboración dos traballos tutelados e á súa exposición dedicaráselle unhas horas específicas de titorías grupais na aula, sen que iso sexa impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda, no despacho do profesor, no horario de titorías.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	As experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación na aula.	10
Traballos tutelados	Os/as estudantes presentan o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia e/ou investigación. Levarase a cabo en grupo, de forma escrita. Ademais, tamén se valorará a exposición que se faga do traballo na aula.	20
Obradoiros	Valorarase a participación e o desenvolvemento nas actividades prácticas	20
Probas de tipo test	Realizarase unha proba para a avaliación das competencias adquiridas que inclúe preguntas pechadas con tres alternativas de resposta. Os/as alumnos/as seleccionarán unha resposta entre as posibilidades. As respostas erradas puntuarán negativamente (2 mal restarán 1 ben).	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia é necesario superar todas as probas.

O alumnado non presencial: deberá falar coa profesora ao principio do curso, para acordar un plan de traballo específico.

Os criterios de avaliación serán:

Traballos tutelados: 15%

Traballo práctico: 15%

Proba tipo test: 70%

Segunda convocatoria: ao alumnado que aprobe algunhas das partes ou probas da materia, conservaráselle a cualificación ata a segunda convocatoria (xullo). As probas non aprobadas serán avaliadas na mesma convocatoria.

Básica.

PETRUS, A. (1997). *Pedagogía Social*. Barcelona: Ariel.

ROMANS, M; PETRUS, A. e TRILLA, J. (2000). *De profesión: educador/a social*. Barcelona: Paidós.

Complementaria.

AJUNTAMENT DE BARCELONA (1990). *La ciudad educadora*. I Congrés Internacional de Ciutats educadores.

LOPEZ HERRERIAS, J. A. (1999). *Tratado de Pedagogía Social y Cultural*. Tarragona: Cooperativa Sant Jordi.

Outra bibliografía e recursos.*Bibliografía.*

ALFIERI, F. La ciudad pensante. *Cuadernos de Pedagogía*, 84.

ARMENGOL, C. (1993). *L'educador social y la seva formació*. Barcelona: Claret.

BASSAND, M. (1992). *Cultura y regiones en Europa*. Barcelona: Oikos-Tau / Diputación de Barcelona.

BUENO ABAD, J.R. (1991). *Hacia un modelo de Servicios Sociales de Acción Comunitaria*. Madrid: Popular.

CARIDE, J. A. (coord.). (2000). *Educación Social y Políticas Culturales*. Santiago: Universidad.

CASTELLS, M. e outros (1994). *Nuevas perspectivas críticas en Educación*. Barcelona: Paidós.

COLOM, A. J. (Coord.). (1987). *Modelos de intervención socioeducativa*. Madrid: Narcea.

ESCOLA UNIVERSITARIA DE MAGISTERIO DE PALENCIA (1992). *La educación social. Un reto para hoy*. Palencia: Caja España.

ESTEVE, J. M. (Ed.) (1989). *Objetivos y contenidos de la educación para los años noventa*. Universidad de Málaga.

FILOMENO/RIBALTA. Servicios Pedagógicos Municipales. *Cuadernos de Pedagogía*, 176.

FRANCH, J. e MARTINELL, A. (1994). *Animar un proyecto de educación social*. Barcelona: Paidós.

FREIRE, P. (1990). *La naturaleza política de la educación*. Madrid: Paidós/ MEC .

GARCÍA MOLINA, J. (Coord.) (2005). *Lógicas de la exclusión social y educativa en la sociedad contemporánea*. Valencia: Ediciones del CREC/Instituto Paulo Freire.

GIROUX, H. (1993). *La escuela y la lucha por la ciudadanía. Pedagogía crítica de la época moderna*. México: Siglo XXI.

LOPEZ-AROSTEGI, R. (dir.) (1995). *El perfil profesional del educador y la educadora social en Euskadi*. Vitoria: Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco.

LOPEZ HERRERIAS, J.A.(1998). *Como librarse de la tele y sus semejantes*. Madrid: CCS.

LUHMANN, N. (1996). *Teoría de la sociedad y pedagogía*. Barcelona: Paidós.

MARCH, M. y ORTE, C. (1993). La conceptualización política de la evaluación de los servicios sociales. *Pedagogía Social*. (Murcia) 8, 49-59.

MARTIN-MORENO, Q. (1994). *Establecimientos escolares en transformación*. Madrid: Cincel.

MINISTERIO DE ASUNTOS SOCIALES (1991). I Congreso Internacional Infancia y Sociedad. 3 Vol. Madrid: MAS.

MUÑOZ SEDANO, A. (Ed.) (1994). *El educador social: profesión y formación universitaria*. Madrid: Popular.

NÚÑEZ, V. (coord.) (1992): *La educación en tiempos de incertidumbre: Las apuestas de Pedagogía Social*. Barcelona: Gedisa.

- ORTE, C. y MARCH, M. (2001). *Pedagogía de la inadaptación social*. Valencia. Nau Llibres, 2ª ed.
- ORTEGA, J. (Coord.) (2002). *Nuevos Retos de Panel (1993). Monográfico: Congreso Regional sobre Educación Social (num. 13-14 da revista da Escola Universitaria de Magisterio de Burgos)*.
- PÉREZ SERRANO, G. (2003). *Pedagogía Social □ Educación Social. Construcción científica e intervención práctica*. Madrid: Narcea.
- la Educación y de PETRUS, A. (2004). Educación social y educación escolar. *Pedagogía Social Revista Interuniversitaria*, 11, 87-110.
- QUINTANA, J. M. (1980). *Sociología de RADL, R. (1984). Conceptos, teoría y desarrollo de la pedagogía social, Bordón, XXXVI, 251, 17-43.*
- REQUEJO, A. (1993). Formación y mercado de trabajo en Galicia. En VARIOS (1993). *Educación para la innovación y la competitividad*. Xunta de Galicia.
- ROCHA, F. (1988). *Correntes Pedagógicas contemporáneas*. Aveiro: Editora Estante.
- SÁEZ, J. (1989). *La construcción de la educación. (Entre la tecnología y la crítica)*. Murcia: ICE.
- SÁEZ, J. (2003). *La profesionalización de los educadores sociales. En busca de la competencia educativa cualificadora*. Madrid: Dykinson.
- SALVA MUT, F. *Municipis i educació a les Balears Palma*. Universitat de les illes Balears.
- TONUCCI, F. O papel da escola nun proxecto educativo integrado, *Revista Galega de Educación*.
- VARIOS (1994). *Educación intercultural en la perspectiva de VARIOS (1988). Una educación para el desarrollo. La animación sociocultural*. Madrid: Fundación Banco Exterior.
- VARIOS (1990). *Mapa cultural de Galicia*. 3 tomos. Santiago: Xunta de Galicia.
- Revista Tempos Novos.
 - Revista Galega do Ensino.
 - www.eduso.net

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Diagnóstico e análise de necesidades socioeducativas/O05G130V01303
 Educación de persoas adultas/O05G130V01401
 Educación para o lecer e o tempo libre/O05G130V01402
 Educación social no sistema educativo/O05G130V01304
 Habilidades sociais en educación social/O05G130V01404
 Intervención socioeducativa para a inclusión social/O05G130V01405

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación: Educación permanente/O05G130V01203
 Educación: Historia da educación social/O05G130V01204

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Teorías e institucións educativas/O05G130V01103